Joventut de Príncep

(Alt Heidelberg)

Comedia en cinch actes

PER

WILHELM MEYER FORSTER

TRADUCCIÓ CATALANA
DE CARLES COSTA Y
JOSEPH M.ª JORDÁ.

Joventut de Príncep

Wilehlm Meyer Forster

Joventut de Príncep

Comedia en cinch actes

TRADUCCIÓ CATALANA
DE CARLES COSTA Y
JOSEPH M.ª JORDÁ.

Aquesta obra fou estrenada en el Teatre Principal la nit del 10 d' Octubre de 1908.

BARTOMEU BAXARIAS - EDITOR
Passatge de Mercader, 10, interior.
BARCELONA.—1908.

PERSONATGES	ACTORS
El ministre d'Estat	Sr. Guitart
Carles Enrich, príncep de Saxonia Karlsburg. . .	» Codina
Lutz, ajuda de cambra del príncep.	» Santpere
El Doctor Jüttner.	» Gimenez
L'intendent de palau . . .	» Vinyals
Asterberg, estudiant . . .	» Ballart
Bilz . . . »	» Roca
Engeberg . »	» Capdevila
Bedel. . . »	» Amorós
Kellermann, criat dels estudiants.	» Bozzo
Ruder, hostaler..	» Vinyals
Breitemberg, camarlench.. .	» Roca
Mentzing. » . . .	» Capdevila
Schollermann, lacay del palau.	» Mas
Glanz. » » .	» Munt.
Reuter.	» Amorós
Un músich	» Munt
Banzing, estudiant	» Cervera
Reinecke. »	» Vallsmadella
Estudiant 1.er.	» Cervera
» 2.on	» Vallsmadella
Caterina.	Srta. Xirgu
Senyora Ruder.	Sra. Guerra
Agna.	» Balestroni

Estudiants y Músichs

La acció se suposa, en els actes primer y quart, al castell de Karlsburg; y en els actes segón, tercer y quint a la cervesería y hostal d'en Ruder a Heidelberg.

ACTE PRIMER

Vestíbul en el palau del princep a Karlsburg. Gran habitació ombrívola d'un vell castell adornada ab tapissos dels Gobelins. Al mitg una porta que dona a l'habitació del princep. Portes a dreta y a esquerra. Vora de cada porta un lacay. Schollermann, Glanz y Reuter. A primer terme els camarlenchs Metzing y Breitenberg.

El conjunt dona impressió de tristesa. Es al mitg dia. Està núvol.

ESCENA I

METZING Y BRETEMBERG

METZING (*nerviosament*)

La conferencia sembla que va llarga. Qui hi ha entrat?

BREITEMBERG

Sa Excelencia el ministre d'Estat.

METZING

Y al capdavall no passarà res, com sempre! (*badallant*) Estich que no puch tenirme!

BREITEMBERG

(*Dirigint una mirada cap a la porta*) Què hi farem?

ESCENA II

Els mateixos. MINISTRE D'ESTAT *entra pel foro. El ministre porta una cartera sota'l bras. Saluda fredament a dreta y a esquerra.*

METZING

Excelencia! (*fa una gran reverencia*).

BREITEMBERG

Excelencia! (*gran reverencia*)

MINISTRE

(*Després de saludar ab una inclinació de cap fa un signe a Glanz*) Escolti! (*parla ab lentitut*

y accentuant les paraules) Sa altesa sereníssima reb en aquest moment a sa altesa el princep hereu. Axís que'l princep surti del despaig de sa altesa sereníssima, li dirà que li prego respectuosament que'm concedeixi una curta audiencia. Després m'avisarà desseguida.

GLANZ

Està molt bé, excelencia.

MINISTRE

M'has entés?

GLANZ

Perfectament, excelencia.

MINISTRE

(*Saludant als camarlenchs*) Bon día, senyors. (*se dirigeix a la porta*).

METZING

Me permeterà vostra excelencia que'l feliciti respectuosament. Els brillants exàmens de sa altesa el príncep hereu, ab motiu del seu ingrés a la Universitat, se deuen principalment a la acertada direcció de vostra excelencia.

BREITEMBERG

Me permet vostra excelencia associarme a la felicitació del meu company?

MINISTRE

Veritablement el princep ha fet uns exàmens brillantíssims!

METZING

Diu que'l tribunal ha felicitat a sa altesa?

MINISTRE

Si, es veritat.

METZING

Y, trigarà molts dies el princep a marxar a la Universitat de Heidelberg?

MINISTRE

Marxarà demà mateix. (*el ministre saluda ab el cap y surt*).

METZING (*a Breitenberg*)

Gran aconteixement. No se sab qui acompanyarà'l princep a Heidelberg?

BREITEMBERG

Que sé jo!

METZING

El doctor Jüttner? Aquell home gras? Aquell mestre d'estudi potser?

BREITEMBERG

Y donchs qui vol que l'acompanyi?

METZING

Qui? Molt senzill. Un gentil-home. El príncep, al mateix temps que fa la seva entrada a la Universitat, se pot dir que fa la seva entrada al mon; y'm sembla que millor que un doctor serviría un noble per guiarlo, segons les regles de la mes escropulosa etiqueta... Es veritat o no?

BREITEMBERG

Es clar que si... Té rahó.

ESCENA III

Els mateixos. L'INTENDENT

INTENDENT

(*Apareix per la porta del fondo*) Es aquí l'ajuda de cambra Lutz?

SCHOLLERMANN

No excelencia, no hi es; aniré a cercarlo.

INTENDENT

Si; que hi vagin inmediatament. Sa altesa'l necessita.

SCHOLLERMANN

Hi vaig desseguida. (*Schollermann surt. L'intendent surt pel foro*).

METZING (*a mitja veu*)

Tot se fa per rutina en aquesta casa. Un

mestre d'estudi, nomes perque ha educat al príncep, ja l'acompanya a Heidelberg! .. Un home que ab prou feines sab presentarse, que no coneix res de la vida de la cort...

BREITEMBERG

Que vol ferhi? No s'hi preocupi.

METZING

No hauría dit may que l'educació d'un princep se mirés ab tanta indiferencia. Se pot ben dir que sa altesa sereníssima, no s'hi ha encaparrat gaire ab l'educació del seu nebot.

BREITEMBERG (*badallant*)

Si, veritablement.

METZING

La maleida rutina, no més que la rutina!

ESÇENA IV

Els mateixos. SCHOLLERMANN *y* LUTZ *que entren*

LUTZ

Ahont es sa altesa?

SCHOLLERMANN

Vingui per aquí, senyor Lutz.

BREITEMBERG

Aquí tením al senyor Lutz.

LUTZ (*fent una reverencia*)

Senyor Baró...

BREITEMBERG

Sa altesa desitja parlarli... (*Lutz surt pel fons. Breitemberg, ab aire d'importancia, se dirigeix cap al fons.*) Sembla que avuy l'audiencia va més llarga que de costum.

ESCENA V

Els mateixos. L'INTENDENT *que apareix pel fondo.*

INTENDENT

Senyors, sa altesa serenissíma ha dat per

acabada la audiencia d'avuy. Fassin el favor de pendre nota de lo següent: (*llegeix un paper que porta a la mà*) «Demà a les onze y deu, marxarà cap a Heidelberg, sa altesa el princep hereu, per fer els seus estudis a la Universitat... Sa altesa serenissima, si l'estat de la seva salut li permet, anirà a la estació, ahont s'hi reunirà tota la cort. Els gentils-homes, vestiràn de carrer, y els oficials d'uniforme de gala». S'ha d'enviar als interessats copia d'aquesta nota. (*saluda ab una lleugera inclinació*) Bon día, senyors. (*se retira per la dreta obrint la porta els lacays*) Senyor de Breitemberg, vol fé'l favor d'acompanyarme? (*surt per l'esquerra ab Breitemberg*).

ESCENA VI

SCHOLLERMANN, GLANZ *y* REUTER. *Pausa. Se sent el remor de rellevarse la guardia. Els lacais permaneixen inmóvils y silenciosos. Trompetes dintre.*

GLANZ

Ab la marxa del príncep se'n va l'unica persona que hem sentit riure al palau d'un quant temps ensà.

SCHOLLERMANN

Parla més baix.

GLANZ

El vell no's mou de la seva cambra. Té totes les finestres sempre tancades. Això no es un castell, això es una presó.

SCHOLLERMANN

Més baix .. El senyor Lutz.

ESCENA VII

Els mateixos, LUTZ

LUTZ (*ab bon humor*)

Ja se'n han anat aquests senyors? Perfecta-

ment! Ja està a punt del viatge Schollermann? Quina hora es? Mitg dia... Molt be... Esperis... (*a Glanz*) Escolti, Glanz, vostè encarreguis de preparar les meves maletes. L'equipatge del princep ha d'estar llest a les quatre. Abans passaré a veure com està. Ha d'enllestirhotot lo més aviat possible. (*fa senyal a Glanz que se'n vagi; aquest surt. Dirigintse a Reuter*). Jo avuy esmorsaré a les tres. Avisiho al cuiner. Voldría un esmorsar aixís... lleugeret, perque tinch el ventre un si es no es fatigat. Sobretot que a taula no hi falti una ampolla de Burdeus... lleugeret, també.

REUTER

Perfectament, senyor Lutz. (*Se dirigeix cap a la porta cridantlo.*)

LUTZ

El Burdeus si pogués ser una mica calent, millor, sab?

REUTER

Molt bé, senyor Lutz. (*surt*).

LUTZ

Veyam Schollermann quina cara fa? Molt bé! Vostè pendrà el tren de les cinch de la tarde. A quina hora arribarà a Heidelberg?

SCHOLLERMANN

Demà a les set del dematí, senyor Lutz.

LUTZ

Es a dir, un dia abans que nosaltres. Aixís que arribi anirà a veure les habitacions destinades al príncep, y prepararà tot lo necessari per allotjarnos com es degut. L'intendent crech que ja li ha donat la explicació detallada, veritat?

SCHOLLERMANN

Si, senyor.

LUTZ

Molt bé; ara anem a lo important. Fíxishi

Per mi necessito dugues habitacions que no siguin grans ni luxoses, però que hi hagi totes les comoditats possibles. Vostè ha de fer reservar, naturalment, les millors per sa altesa, però procuri que jo quedi satisfet de vostè, comprèn?

SCHOLLERMANN

Perdi cuidado, senyor Lutz.

LUTZ *(fredament)*

En quant a les habitacions del Doctor Jüttner, el preceptor o director científich del princep, no s'hi amohini gaire; no hi fa res que siguin les més modestes. Per sencilles que siguin, encara estaràn massa bé.

SCHOLLERMANN

Molt bé diu.

LUTZ

Ja fa temps que'l Doctor Jüttner, se permet parlarme ab un tó impertiment, que no hauría tingut de tolerarli. Al cap y a la fi jo tinch a la cort un càrrech fixo, mentres que ell... afortunadament d'aquí un any, ja no tindrà res que ferhi a Karlsburg.

SCHOLLERMANN

Te rahó.

LUTZ

Ben mirat no val la pena de que me'n preocupi tant d'aquest home! *(se passeja ab importancia y després d'una pausa diu)* Sa altesa serenissima acaba de donarme probes de gran consideració. Sab lo que m'ha dit? Donchs m'ha dit. «Lutz, tinch tota la confiansa en vostè».

SCHOLLERMANN

Ah! Magnífich!

LUTZ

El princep hereu es un jove encara ignos-

cent que no sab lo que son els homes y les dones, ni res de tot lo que hi ha al mon. S'ha criàt severament entre les quatre parets del castell de Karlsburg, de les que no ha sortit may.

SCHOLLERMANN

Es veritat, senyor Lutz.

LUTZ

Per això no ha encarregat a un qualsevol que l'acompanyi a Heidelberg y per això m'ha triat a mi, perque'm considera capàs de fer respectar ab tacte y ab seny, encara que siguem a Heidelberg, les regles més essencials de la vida de la cort... Ja ho sab, donchs, Schollermann. Ja pot marxar quan vulgui y telegrafihi al arribar. Sigui a l'estació pera rèbrens; espabilis, perque quan arribem nosaltres hi hagi cotxes per tothom, etc...

SCHOLLERMANN

Molt bé, senyor Lutz. Se li ofereix res més?

LUTZ

No. Fins a Heidelberg.

SCHOLLERMANN

A reveure. (*se'n và*)

ESCENA VIII

Els mateixos. DOCTOR. *Al anar a sortir Schollermann, se troba ab el Doctor Jüttner, a qui saluda respectuosament. El Doctor Jüttner es gras y no gaire alt. Respira ab alguna dificultat y fins quan està alegre mostra certa melangía.*

DOCTOR

Ahont es el príncep?

SCHOLLERMANN

Es, encara, ab sa altesa serenissima. (*surt*)

DOCTOR (*a Lutz*)

Vagi a buscarme un indicador.

LUTZ (*fredament*)

Un què?

DOCTOR

A quina hora passa el tren per Francfort? Sab a quina hora arribarem a Heideberg, exactament? Ja deurà ser cap al tard, eh? Vegi, miriho al indicador.

LUTZ

Quí, jo?...

DOCTOR (*parlant tot sol*)

Sempre hi deurem arribar entre vuit y nou. Ay, Deu meu! Demà al vespre a Heidelberg. No més falta que una nit y un dia. (*Parlant a Lutz.*) L'indicador deu ser damunt la taula de la meva cambra, a la dreta... o potser aprop de la finestra, al damunt del gran bagul negre.

LUTZ (*fora de sí*)

Permètim, senyor Doctor.

DOCTOR (*parla sol*)

Quína alegría! Pensar que després de vuit anys d'estar tancat a n'aquest palau, demà tornaré a ser a Heidelberg! Heidelberg! Deu vulgui que'l vell professor malalt pugui recobrar la salut ja desballestada a la seva estimada Heidelberg. Vostè, Lutz, que sempre ha vegetat entre aquestes parets, veurà lo qu'es la vida a Heidelberg. Que no hi ha estat may?

LUTZ (*impassible*)

Que jo sàpiga, no senyor.

DOCTOR

Y l'indicador? Vagi a buscarlo, apa, depressa!

LUTZ

Permètim, senyor Doctor...

DOCTOR

Què diu?

LUTZ

Permètim que li manifesti, senyor Doctor, que les meves funcions en aquest castell son més altes y més importants que les d'un senzill recader.

DOCTOR

No digui ximpleríes, home! Necessito l'indicador.

LUTZ *(ab rabia)*

Com s'enten ximpleríes! ximpleríes!

DOCTOR

Escolti. Li agrahiré que durant el viatge no m'amohini ab aquestes camàndules!... L'enviem a Heidelberg y se'n ha de tenir per ben satisfet!... Avuy estich massa content per enfadarme, ho sent? Però no'm fasi partenir ab les seves estranyeses! Tot això aquí al castell hi està molt bé y molt en caràcter, però a Heidelberg no s'estilen aquestes ridiculeses... Ja està avisat.

LUTZ

Senyor Doctor...

DOCTOR

Psit, prou. No'n parlem més. *(Parla sol)* Y les coses que encara tinch de fer! Anar a buscar el rellotge a casa del rellotger, la roba blanca a casa de la planxadora... ordenar els llibres y embalarlos, despedirme dels amichs... Dinar de despedida... Ponx de despedida... *(Pausa)* No sé, però'm sembla que'm torno jove! *(ab alegría melangiosa)*

ESCENA IX

Els mateixos. El MINISTRE *qu'entra per la porta de la dreta que li obra un lacay. Lutz fa una gran reverencia.*

MINISTRE

Sa altesa el príncep hereu es encara ab el seu oncle, sa altesa sereníssima?

LUTZ

Si, excelencia. (*Gran inclinació. El ministre passeja sense fixarse en els qu'estàn en escena. Després fa un signe a Lutz.*)

DOCTOR (*saludant*)

Excelencia.

MINISTRE

El Doctor Juttner... Dispensi; no l'havía vist.

DOCTOR

Excelencia, ab el seu permís...

MINISTRE

Quedis un moment, Doctor. Fassi'l favor, assentis. Fàssim l'obsequi. (*senyalantli una cadira. Durant aquesta escena el ministre parla poch a poch, ab fredor y altanería com si fos el príncep mateix*) Senyor Doctor Juttner, de part de sa altesa haig de comunicarli algunes coses molt importants. L'exàmen del príncep ha sigut brillant com esperàvem tots. Vostè que ha sigut l'encarregat de la educació durant aquets últims anys, mereix tota mena de felicitacions. Sa altesa sereníssima... (*s'aixeca la mitg*) comprenentho aixís, s'ha dignat concedirli el títol de conceller d'Estat, per recompensar els seus serveys, Doctor. (*torna a seures*)

DOCTOR (*sorprès*)

Me sorprèn, excelencia.

MINISTRE

A mi'm toca tant sols felicitarlo, senyor conceller d'Estat, per l'alta distinció que acaben de conferirli.

DOCTOR

Jo li agraheixo molt, excelencia.

MINISTRE

Ara's presenta per vostè, senyor conceller, un any de grans responsabilitats. Me refereixo al viatge del princep; a n'aquesta costum que s'ha establert, y que m'atreveixo a censurar d'enviar els princeps de les cases regnants a estudiar un any a la Universitat. Sa altesa ha decidit seguir aquesta costum y envia el princep Carles Enrich a la Universitat de Heidelberg. Vostè senyor conceller, tindrà de pendres la molestia de passarse a les cinch de la tarde pel ministeri. Li donarè les instruccions referents al plan d'estudis detallats y al plan general a que ha de subgectarse la vida del princep mentres sigui a Heidelberg.

DOCTOR (*aixecantse*)

Un plan de vida, diu?

MINISTRE

Naturalment.

DOCTOR

La vida del princep a Heidelberg tindrà que subgectarse a un plan?

MINISTRE (*sorprés y fredament*)

Naturalment senyor conceller, naturalment.

ESCENA X

Els mateixos, LACAY

GLANZ

(*obrint la porta del foro anunciant*)

Sa altesa el princep Carles Enrich.

MINISTRE

Ah! (*s'aixequen el Ministre y el Doctor. Pausa*).

ESCENA XI

CARLES ENRICH, DOCTOR *y* MINISTRE

(*Carles Enrich apareix. El ministre fa una gran reverencia.*)

CARLES

Bon dia, excelencia. Bon dia, Doctor. Per casualitat m'esperava, senyor ministre?

MINISTRE

Permètim abans de tot, vostra altesa, que'l feliciti pel brillant èxit del seu exàmen.

CARLES

Moltes gracies. (*titubejant*) Vol sentarse excelencia?

MINISTRE

(*S'assenta y tus Pausa*)

Ab el permís de vostra altesa li indicaré la direcció que'l seu oncle August desitja donar al seu any d'estudis a la Universitat de Heidelberg.

CARLES

(*Fent fredament un signe de assentiment*) Jo li prego.

MINISTRE

Sa altesa sereníssima no ha designat per acompanyar a vostra altesa a cap gentil home de la cort, perquè desitja que'ls seus estudis segueixin a Heidelberg, ab la mateixa serietat científica que fins al present; vol que aquest any d'Universitat l'aprofiti vostra altesa, dedicat a un treball constant, necessari per la seva instrucció intelectual, allunyat de tota mena de diversions... (*Carles Enrich aproba ab el cap*) Ab tot això...

DOCTOR

Me permeto fer observar al senyor ministre que... que... que... *(No troba la paraula)*

MINISTRE

(Tossint y fixantse en el Doctor ab aire descontent) Ab tot això, com deya, vostra altesa a Heidelberg, que es una hermosa ciutat, podrà disfrutar da gran llibertat per passejar per la montanya y pels rius, visitant al mateix temps el cèlebre castell; importantíssim baix el punt de vista històrich per haver hostatjat a sa magestat el rey de Bohemia, qui en qualitat de comte palatí va refugiarse allà despres de la batalla de la montanya blanca *(pausa)* El senyor conceller d'Estat Doctor Juttner tindrà la missió...

CARLES *(intervompent)*

Conceller d'Estat?

MINISTRE

El senyor conceller d'Estat Doctor Juttner, tindrà la missió de servir de guia a vostra altesa, mentres duri sa estada a Heidelberg... *(s'aixeca)* Espero d'aquí un any tornar a veure a vostra altesa satisfet, ple de salut y content y poder oferirli com ara, el testimoni de la meva respetuosa adesió.

CARLES

El tornaré a veure abans de marxar, senyor ministre?

MINISTRE

Tindré l'honor d'anar a l'estació a despedir a vostra altesa.

CARLES

Li agrahiré moltíssim. *(Li dona la mà. Surt el ministre. Carles Enrich l'acompanya fins a la porta)*.

ESCENA XII

CARLES ENRICH *y* EL DOCTOR

DOCTOR

(*Deixantse caure, en una cadira de brasos y sospirant*) Ah!

CARLES

(*Carinyosament y ab alegria*) Conceller d'Estat?

DOCTOR (*ab amargor*)

Si, conceller d'Estat y despres deuran donarme la gran creu de Saxonia y qui sab quantes coses més...

CARLES

Però què hi ha? Qué li passa, Doctor?

DOCTOR

(*Fora de si, però contenintse. A mitja veu y ab gran tristesa*) Oh! vesten tot sol, Carles Enrich. Jo no puch acompanyarte. Jo no puch més. Déixem en llibertat. Fa vuit anys que treballo. Ja'n tinch ben bé prou.

CARLES

Però què passa?

DOCTOR

Que, què passa? Poca cosa! Un plan d'estudis que'ns planten pel damunt... Res més que un plan d'estudis. Un treball regular, constant... res de diversions ni de distraccions... Passejos per la montanya, pel riu y visites al castell del rey de Bohemia. La serietat de la cultura intelectual!... Oh no! Això ja es massa. Vesten tot sol, Carles Enrich! Jo no puch acompanyarte, jo ja no puch més!

CARLES (*agafantli la mà*)

Vaja, parlem seriament, Doctor... estimat Doctor... (*seriament*) Ja fa raresses el vell?

DOCTOR

Tens rahò, soch un vell. Tens rahò. M'he

fet vell en pochs anys... Quan vaig arribar a Karlsburg era encara un home jove... Y tu eres aixís... No pujaves quatre pams de terra. Deu sab, Carles Enrich, que si no hagués si-gut pel carinyo que vaig posarte desde'l pri mer dia, no m'hi hauria pas quedat a n'aquest palau. M'heu tingut aqui aparedat, sense llum, sente aire, sensa alegria. Cent vegades he sentit la temptació de fugir, d'escaparme, y sempre m'ha faltat el coratge d'abandonarte.

CARLES (*estrenyentli les mans*)

Bé ho sé prou, Doctor.

DOCTOR

No tenía més que una esperansa y una ilusió... Heidelberg! Tots dos sols allà baix, a la bella ciutat, a la Universitat, podent viure lliures com viuhen els demés homes... Y vetaquí que de sopte ens venen ab aquest malehit plan d'estudis per destruir totes les nostres ilusions! El treball constant y regular!... La serietat. Mal llamp se'ls emporti.

CARLES (*rient*)

Calmis, Doctor. No n'hi ha per tant.

DOCTOR

No, si estich tranquil y calmat. No tinguis por, ja no dich res més. Aquí sembla pribat fins d'enrahonar. (*s'assenta*) Si sembla que hagin perdut fins l'instant de respirar a n'aquest palau, y un s'hi ofega.

CARLES

Doctor, vostè no m'abandonarà, eh que no?

DOCTOR (*a mitja veu*)

Ah! si tu sabessis lo qu'es Heidelberg! Tu no ho sabs! No tens la més petita idea de lo que representa aquesta paraula: «Heidelberg». No pots himaginarho. Heidelberg es mes hermós que les caricies d'una dòna estimada, y

més alegre que l'escuma del xampany!... Però que m'empatollo jo ara? Res de xampany sino ví del Rhin y del Main... Afegeishi a tot això, les rialles de les noyes y els crits dels estudiants esbojarrats! Jo hi he passat tres anys, pero no hi tornaré pas!

CARLES

Vaja, Doctor.

DOCTOR

Vesten sol, creume; dèixem estar a mi. Deixat de concellers d'Estat. No veus que un conceller d'estat y un plan d'estudis no hi lliguen ab Heidelberg!

CARLES

No vull qu'estigui trist, Doctor. Anem a beure un vas de bon ví; vejam si aixís s'animarà.

DOCTOR

No, no. Res de ví, res de alcool. Estich malalt. Què vols que hi vagi a fer a Heidelberg? Un home gastat com jo que no pot beure y que pateix del cor. Varen tancarme en aquest castell per matarme! Vuit anys d'aburriment... Vuit anys!

CARLES

Per això mateix m'ha d'acompanyar, Doctor! A Heidelberg tot cambiará, y allà's posarà bé.

DOCTOR

So, Carles Enrich, no Un home com jo ahont ha d'anar es a Karlslat a pendre les aygues, ab el paraigues a sota l'aixella y al llit dejorn... Heidelberg no s'ha fet pels vells xacrosos!

CARLES

(*ab tristesa y posantli les mans sobre l'espatlla*)

No, vostè no m'abandonarà; eh que no,

Doctor? No deixarà anarmen tot sol. Què sería de mi sense vostè, sense'l meu millor amich, l'únich que tich...

DOCTOR (*conmogut. Pausa*)

Dònem la mà... Sempre que m'has demanat alguna cosa he acabat per cedir. Ja ho sabs tu que'l rampellut del Doctor no sab negarte res... (*aixugantse'ls ulls*) Si, t'acompanyaré, faré tot lo que tu vulguis. No vull que quan siguis vell y quan recordis els temps passats, puguis dir que'l pobre mestre va abandonarte durant l'any més hermós de la teva vida. No vull que may puguis dir que jo t'he robat la joventut, fill meu.

CARLES (*l'abrassa*)

Axís m'agrada, Doctor.

DOCTOR

Si, t'acompanyaré, y el diable se me'n porti si no torno a ser jove al teu costat!... (*ab gran alegría*) Demà al mitg dia, tots dos sols al vagó, ja comensarem a fruir de la nostra llibertat. Eisenac! Francfort! Dormstat! Heidelberg! El Main!... Y el Neckar!

CARLES

El Doctor se'n vé ab mi... Quína alegría! (*se sent un redoble de timbals*)

DOCTOR

Al diable els timbals y les guardies! Toquen per tota aquesta gent que's queda. Ja se han acabat per nosaltres totes aquestes cerimonies. (*Carles Enrich riu*) No'ns tens idea, Carles Enrich, de la vida nova que vas a empendre... Aquí no has conegut més que cortesans, ministres, camarlenchs y lacais.

CARLES

No tant, Doctor, no exageri.

DOCTOR

Déixem parlar, que diable!... Te dich que

no n'has vist res del mon! Ni homes, ni joves de la teva edat, ni dònes!... Be, això encara no es pas lo més important. Si may has sortit tot sol al carrer!

CARLES

Y això que hi fa?

DOCTOR

Sí, fill meu. això es lo més important. Lo més important de la vida, es la llibertat... Anar sol, fer sol el camí y saberlo recorre... Vina, anem! *(Va a sortir. De prompte se deté y ab gravetat però ab aire d'alegria posa les mans a l'espatlla del princep)* Carles Enrich, preparat per anar a Heidelberg! Allà obriràs els ulls a la vida!...

TELÓ

ACTE SEGÓN

El jardí del restaurant Ruder a Heidelberg. A la dreta la casa, darrera de la qual, a últim terme, continua al jardí. Una paret baixa tanca'l jardí, al costat del riu Neckar. Al mitg de la paret una obertura per ahont se baixa al embarcader. Al altre costat del riu, destacantse en el fons, l'historich castell de Heidelberg. A la dreta porta que dona al carrer.

Es cap al tart.

ESÇENA I

RUDER, SENYORA RUDER *y* AGNA

RUDER

No puch més. Es massa feina per un home sol. Ahont es la Caterina? Díguinli que vingui a ajudarme.

SRA. RUDER

Sossegat, home. No t'hi amoinis!

RUDER

Aviat ho has dit això. Ja son dos quarts de vuit. El príncep arribarà d'un moment a l'altre. Axís que arribi voldrà veure les habitacions que té reservades y voldrà sopar desseguida. A les vuyt vindràn com cada vespre els estudiants y s'han d'arreglar les taules y cadires. Jo no puch més! No sé còm sortirmen de tanta feina! (*Els músichs afinen els instruments*)

SRA. RUDER

Si, tens rahó. Però en cambi no hi ha en tot Heidelberg cap altre hostaler que tingui com tindrem a casa nostra a tot un príncep de carn y ossos.

AGNA

Es ben veritat. Y que no'n tindrem pochs d'envejosos!

RUDER

Però ahont es la Caterina?

SRA. RUDER (*cridant*)

Caterina!

RUDER

Que vingui desseguida. Que s'afanyi, a veure si'n sortim!

AGNA

Caterina!

RUDER

Gairebé està tot per fer encara!

CATERINA (*desde la porta*)

Què mana? Ja soch aquí.

RUDER

No sé per qué toquen ja els musichs, si encara no hi ha cap estudiant. Mes valdría que ens ajudessin una mica.

SRA. RUDER

Si no toquen. Si es que afinen els violins.

RUDER

Es igual. Que vinguin a ajudarnos.

MÚSICH PRIMER

Si, senyor, ab molt gust. (*agafen les taules ab els músichs*). Ahont ha d'anar?

RUDER

Allà a la dreta. Primer la taula dels de Suabia, després els saxons, els prussians y els de Westfalia, y al fons els del Rhin. Tinch el cap fet malbe!

ESCENA II

Els mateixos y CATERINA

(*Caterina entra per l'esquerra. Va vestida de blanch. Porta devantal blanch y un cinturó de cuiro del que penja una cartereta també de cuiro y un manyoch de claus.*)

CATERINA

Quin tràngol tot el sant día! Un me crida per aquí! l'altre per allà! (*veient a Ruder*) Ay Jesús! L'oncle ab casaca! Noy que vas maco! (*rient*) Gírat, veyam! Oh! que estàs elegant! (*als músichs*) Aixís m'agrada que treballi tothom. Posin la taula un xich més enllà. Dónguim aquell ram. (*li dona un ram de roses que hi haurà sobre una taula*).

SRA. RUDER

Y tu t'has posat el vestit nou?

CATERINA

Y donchs? Quan m'hagi de presentar al príncep per darli aquest ram, me sembla que 'm farà un trip-trap el cor!

RUDER

No tinguis por, que no se't menjarà! Beneita!

CATERINA

Tota la nit l'he somniat a n'aquest príncep. Pujava l'escala més seriós! Y portava al pit una creu tota d'or. Quan anava a saludarlo m'he posat a tremolar y ni m'he recordat de res de lo que havía de dirli! Deu meu! Quina engunia!

RUDER

Y què més has somniat?

CATERINA

Res més. La mateixa por y vergonya me han despertat.

RUDER

Ves que quan sigui aquí no't passi com quan somniaves, y que te'n recordis!

CATERINA

Ja ho crech que me'n recordo. Ara ensajarem la ceremonia. Vostè oncle, posis aquí y la tía en aquesta banda... El príncep entrarà per

allà, y aixís que'l vegi faig dugues passes y li dich. No, no es aixís. L'oncle allà ab el ram a la má y quan arribi el princep me donarà el ram y jo li oferiré dientli... (*Se sent remor dels estudiats que arriben*) Jesús, María, Joseph!... Ja tenim aqui als Saxons.

RUDER

Y venen en cotxe! Per això arriben tant d'hora.

ESCENA III

Els mateixos y ESTUDIANTS

(*Se sent soroll de cotxes y fuetades y rialles. L'orquesta toca la marxa dels Saxons. Aquets porten gorres blanques y la divisa blau fosch, blau clar y blau blanch. Entren Detler, Engelberg, Bilz, Kellermann,, Estudiants primer y segón y Estudiants quan s'indiqui*),

VEUS (*de dins*)

Kellermann!

KELLERMANN (*de dins*)

Va!

CATERINA (*cridant als de dins*)

No feu tant esvalot! Feu més soroll vosaltres sols, que tots els altres plegats. Lligueu bé els gossos. (*Entren tots. Alguns van ab gossos*)

ESTUDIANT PRIMER

Oh! la Caterina ab vestit blanch! Manoy!

RSTUDIANT SEGÓN

Caterina! Que vas maca!

EUGELBERG

Per molts anys, Caterina! Sembles una pell d'armini! mireu que va mudada! Que no me la veyeu, companys?

CATERINA

Deixeume estar! Lo que heu de fer es dir

que'ls cotxes se posin més lluny, que barren tot el carrer.

DETLER

Kellermann!

KELLERMANN

Què mana senyor Comte?

DETLER

Empòrtaten els gossos, que vaig a pronunciar un discurs.

TOTS (*rient*)

Molt bé! Vingui'l discurs!

BILZ (*a un dels estudiants, alegre*)

No abusis gaire de la oratoria, eh!

DETLER

Vaig a fer l'elogi de la bellesa. Me sembla que hi estareu conformes! Fins avuy, companys, no m'heu vist may agenollat davant de ningú y segurament no m'hi veureu maymés. Fixeuvos bé, donchs, en aquest minut històrich; obriu ben bé'ls ulls y contempleume rendit als peus de Caterina. (*S'agenolla davant de Caterina*)

CATERINA

(*rient, li agafa'l cap veyent que porta una ferida a la galta*) Pobre xicot! Ja l'han tornat a senyalar!

DETLER

(*seguint el discurs y declamant*)

«Hermosa Caterina, la del vestit de neu, dolsa comtessa d'aquest palau encantat, palatina d'aquest palau. Oh! la més hermosa de totes les Caterines, jo'm declaro'l més fidel dels teus galans!»

CATERINA

A veure, a veure! Aquesta vegada t'ha senyalat tota la galta. Això es horrorós!

DETLER

«Una paraula dels teus llavis, hermosa Caterina, y jo seré'l teu criat y el teu bufón, y tot lo que tu vulguis!»

CATERINA

(*anant cap a un altre que porta tota la cara plena de pegats*) A tu també? Veyam? Vos està bé! Sou tant aixelebrats!

DETLER

Companys, un altre que'm rellevi ara! Kellermann! Una cadira! Ah! amich Ruder! Teniu una neboda que té'l cor més dur que les roques! Kellermann! Un respall! (*Kellermann pren un respall y li respalla els genolls*).

CATERINA

Quants sou? Vuit, deu, dotze. Vos portaré la cervesa allà fora! (*Surt rient pel fondo seguida d'alguns estudiants que hi bromegen*).

DETLER

Ahont es la tía, Ruder? Que tal la tía, Ruder? Què hi ha per menjar? Y ara! Què es allò? L'oncle Ruder de frach? (*l'orquesta toca la cansó del nano del castell de Heidelberg*) Kellermann! Una postal!

KELLERMANN

Si es servit.

DETLER

(*canta acompanyat per l'orquest a*)

«Vivía el nano Perico
al castell de Heidelberg
pujava tres pams de terra
y era un gegant per la set.
A tots els que se'n burlaven
ell els contestava aixís:
si tots a mi us assemblessiu
tothom fora ben felís.

ESTUDIANTS (*a cor*)

Si tots a mi us assemblessiu
tothom fora molt felís.
(*L'orquesta comensa la segona estrofa*)

DETLER

Prou! Silenci! Això es una murga indigna! Quín escàndol! Quína manera de desafinar! Senyors músichs!...

MUSICH PRIMER

Senyor Comte...

DETLER

Se veu que vostès necessiten un ponx per afinar y per donar expressió a lo que toquen. No tinch cap inconvenient en pagarlo, però ha d'afinar una mica més un'altra vegada, eh?

MÚSICH PRIMER

Moltes gracies, senyor Comte.

CATERINA

(*entra portant una safata plena de bocks*) Els que vulguin beure que'm segueixin! (*la segueixen tots els estudiants, sortint ab ella*).

DETLER (*sortint*)

Kellermann!

KELLERMANN

Mani senyor!

DELTER

Fes servir un ponx als músichs.

KELLERMANN

Molt bé. (*surt*).

ESCENA IV

RUDER, SENYORA RUDER, AGNA; *després* LUTZ *y* SCHOLLERMANN

RUDER (*aixugantse el front*)

Jo no puch més! (*entra Agna*).

AGNA (*ab vivesa*)

Ja arriben! Ja son aquí!

SRA. RUDER (*ab agitació*)

Quí? el príncep?

AGNA

Es clar.

RUDER

Ahont es la Caterina? (*se sent un soroll d' un carruatge que passa prop la casa*).

SRA. RUDER

Ves home, ves a rèbrel.

RUDER

Si, tens rahó!

LUTZ

(*De levita y sombrero de copa, entra y mira ab estranyesa, después diu secament*); Es aquí? Però es aquí?

SCHOLLERMANN

Sí, senyor Lutz.

LUTZ

Aquesta es la casa?

SCHOLLERMANN

Si senyor.

RUDER (*ab emoció*)

Ha arribat ja?

LUTZ (*ab fredor*)

Qui es aquest home?

SCHOLLERMANN

Es l'amo de l'hotel, Lutz.

RUDER (*ab emoció*)

Que ja es aquí?

LUTZ

El príncep ha volgut abans donar una volta per la ciutat. Mani recullir l'equipatge qu'es al cotxe.

RUDER

De manera que encara no es aquí?

LUTZ (*sense contestarli*)

M'estranya, Schollermann, que havent arribat ab vintiquatre hores d'anticipació per prepararho tot, no hagi tingut temps encara de dir a n'aquesthome com s'ha de tractar al princep.

SCHOLLERMANN

Senyor Lutz... (*consternat*).

LUTZ

No s'excusi!... La casa situada a vora del riu... Quin riu es aquest?

RUDER

El Necker, senyor.

LUTZ

Molt bé. Y vostè ha llogat les habitacions aprop del riu... en el lloch més humit de la ciutat, sabent que jo pateixo de reuma! Perfectament!...

SCHOLLERMANN

Jo no creía, senyor Lutz...

RUDER

Puch assegurarli que en tota la ciutat no trobarà una casa més confortable per un estudiant. El comte de Jurstemberg hi ha viscut tres semestres seguits (*els músichs estaràn afinant els instruments durant l'anterior diàlech*).

LUTZ

Y aquesta música, què es?

RUDBR

Es que avuy els estudiants celebren l'inauguració del curs; d'aquí una estona n'arribaràn molts més.

LUTZ

Aquí?

RUDER

Naturalment (*consternat sc deixa caure en una cadira*).

LUTZ

Després de les dotze hores de ferrocarril no 'ns faltava més que venir a raure aquí!

RUDER

Dispensi que insisteixi, però en lloch trobarà una vista del castell com la que desde aquí's disfruta.

LUTZ

Quin castell?

SCHOLLERMANN

Aquell.

RUDER

El castell de Hidelberg que s'aixeca a l'altra banda del riu.

LUTZ

Pregunto de qui es aquell castell? Quí hi viu?

RUDER

Ningú. Els francesos el van mitg tirar a terra a canonades.

LUTZ

Allavores no digui qu'es un castell, sinó unes ruines. Dèu ser com tot lo d'aquesta ciutat. Me sembla que tot dèu ser per l'istil.

RUDER

No senyor. No hi ha més ruines que les del castell.

LUTZ

Està bé. Schollermann!

SCHOLLERMANN

Senyor Lutz?

LUTZ

Quin home més pesat! Voldria veure les habitacions.

SCHOLLERMANN

Per aquí, seuyor Lutz. (*a fora se sent brugit de cotxes, rialles y lladruchs de gossos. La orquesta toca*).

LUTZ

Què es aquest xibarri?

RUDER

Ja van arribant. (*cridant*). Caterina! Son els de Suabia!

SRA. RUDER

Y els prussians! Tots venen. Ja son aquí tots.

LUTZ

(*Contemplant ab mal humor la gent que entra*).

Però tot això, què significa? Què son tota aquesta gent?

ESCENA V

BEDEL, RUDER, CATERINA

(*Ab Bedel entra una colla d'estudiants. Després entren també Detler, Eugelberg, Bilz y l'altra colla d'estudiants. L'escena s'omple d'estudiants. Els de Suabia porten la divisa groga, els del Rhin blanca, els de Westfalia verda. Els prussians gorres blanques. La major part entren xiulant y cantant. Alguns porten gossos grossos. Uns corren a cercar cadires a la casa, altres s'asseuen a les taules y piquen de mans cridant: «Cervesa»! L'orquesta segueix tocant. Animació y moviment extraordinari*).

BEDEL

Bona nit, oncle Ruder! M'ofego de set, nois! Ruder! Ahont es la Caterina?

CATERINA (*dintre*)

Aquí! Aquí! Ja va! (*picament de mans*).

BEDEL

Treyeu a fora'ls gossos, que no fan més que

nosa!... Però aquí no's beu? Ningú 'ns serveix, y no podem ni veure a la Caterina? (*agafant a Ruder*). Això es manera de rèbrens? Ahont es la vostra neboda?

RUDER

Oh, no puch més! Ja vindrà! (*entren Detler, Bilz y Eugelberg y colla d'estudiants, ab gran esvalot*)

BEDEL

Silenci! Que's presenti desseguida! Que vagi a cercarla una comissió del nous per ferli homenatge. (*treventse la gorra*). Brindo a la salut del comte d'Assterber, dels de Saxonia! (*alsant el bock*).

DETLER

(*avensa ab els de Saxonia y brinda també*)

Vos agraheixo y corresponch!

BEDEL

Prosit! (*se sent cridar a Caterina y crits de «Molt bé!» Caterina entra rient, les mans davant, com rebutjant als estudiants*)

TOTS

Caterina! Caterina!

CATERINA

Ja son aquí? Uy, quina cridoria!

REDEL

Dònem la mà, Caterina!

CATERINA (*rebutjantlo*)

Quiet! Les mans quietes! Atrevit!

BEDEL

Reclamo un moment de silenci!

VARIS

Silenci! Silenci! Què passa?

BEDEL

Senyors! Venerable cort d'estudiants de Heidelberg! Hem arribat al mes de Maig y al

comensament gloriós del curs. El mes de Maig es el mes de l'alegría, el mes de les flors y hem de coronar a la virtut y a la bellesa! La Caterina es la més hermosa, més xamosa y més virtuosa de tot Heidelberg. Jo proposo que li rendim aquest homenatge. Hi ha algú que s'hi oposi? (*Tots rodegen a Caterina*)

CATERINA

Deixeume estar!

BEDEL (*agafantla pel bras*)

El grupo dels Prussians entrega a l'hermosa dama la seva divisa, en celebració d'aquesta festa inaugural (*Li posa al voltant del cos la divisa dels estudiants*) May s'havia fet semblant honor a ningú, Caterina. Pòrtala dignament! (*Música. L'orquesta toca*)

ESTUDIANTS

Bravo! Bravo! Molt bé!

DETLER

El cos de Saxonia felicita als seus companys de Prussia y seguint el seu hermós exemple, ofereix també la seva divisa a Caterina!... Pòrtala dignament!... (*Li dona la divisa. L'orquesta toca*)

TOTS

Bravo! Bravo! Molt bé!

ESTUDIANT PRIMER

Aquí va també la dels de Suabia, Caterina!

ESTUDIANT SEGON

Y la nostra, la del Rhin! (*Li van posant totes les divises; tots l'aclamen y Caterina els dona les mans rient*)

DETLER

Ara una abrassada, Caterina!

CATERINA (*defensantse*)

Això no!

DELTER

Una abrassada pel Tirol! y un petó per Heidelberg (*li fa un petó*)

TOTS

Bravo! Bravo! Molt bé!

DETLER (*oferintli un bock*)

Beu a la nostra salut, Caterina!

CATERINA (*beu rient*)

A la salut de tots!

DETLER

Visca la joventut! Visca Heidelberg! (*asseuen a la Caterina a una cadira*)

TOTS

Visca Heidelberg! Visca la Caterina! urra! (*Gran soroll, crits y rialles. Alsen a la Caterina y se l'emporten ab gran esvalot. Se'n van tots*)

ESCENA VI

LUTZ *y* SCHOLLERMANN

LUTZ *pasmat y fòra de sí*

Però tot això què significa?

SCHOLLERMANN

Senyor Lutz! Jo li asseguro que no sé...

LUTZ

No heu vist lo que acaben de fer a n'aquesta pobra xicota?

SCHOLLERMANN

Si, senyor Lutz.

LUTZ

Es sensillament escandalós. A n'aquesta casa no podem quedàrnoshi. Es impossible que'l príncep visqui entre aquesta gent. S'ha de avisar que tornin a baixar les maletes. El príncep passarà aquesta nit en un altre hotel y demà buscarem una altra casa... O serà

millor que no'n busquem perque'm sembla que sa altesa no s'hi ha de quedar en aquesta ciutat del dimoni!

SCHOLLERMANN

De totes maneres... senyor Lutz...

LUTZ

Jo sé lo que'm dich! Ja estich cansat de lo que'm succeheix desde ahir.

SCHOLLERMANN *(afectuós)*

Li ha succehit alguna cosa desagradable... senyor Lutz?

LUTZ

Quan hem sortit de Karlsburg a les nou del dematí no's podía dar un pas pels carrers. Tothom s'havía aglomerat prop l'estació. Sa altesa sereníssima, els seus ajudants, l'intendent, els ministres y tota la cort ha anat a despedir al príncep. Figureuvos la gentada que hi havía! El príncep ha pujat a un cotxe reservat ab el Doctor Jüttner y jo he hagut de ocuparne un altre; es clar.

SCHOLLERMANN

Naturalment.

LUTZ

Si, però figureuvos que al cap de tres hores de viatge, al arribar a Bebra, baixo y pregunto al princep si se li ofería alguna cosa, y el Doctor, treu el cap per la portella y me diu, ab aire impertinent: «Lutz, no s'amoini per nosaltres, y dèixins tranquils! No's mogui del seu departament, que'l princep no vol cridar l'atenció de ningú durant el viatge.» Què le sembla?

SCHOLLERMANN

Si que...

LUTZ

Y no es això tot. Al arribar a les quatre a Francfort he baixat a pendre una gaseosa,

y vetaqui que'm trobo al princep y al Doctor asseguts a un banch y bevent cervesa. Sa altesa s'havia tret els guants y tenia a les mans un paper tot grëixós en el que hi havia salsixes de Francfort.

SCHOLLERMANN

Ah!

LUTZ

Y se les menjava!

SCHOLLERMANN

Què diu ara!

LUTZ

Lo que sent! S'estaven asseguts al restaurant de l'estació com dos qualsevols! La gent entrava y sortía, y fins crech que algú s'assentava a la seva taula! Jo'm pensava somniar, quanthe sentit que'l princep cridava:—Mosso! Porteu dos bocks més!

SCHOLLERMANN

Sembla impossible!

ESCENA VII

(*Dits y* CATERINA)

CATERINA

(*Atravessa l'escena portant bocks de cervesa y rient*). Un xich de paciencia! Un xich de calma! (*S'atura davant de Lutz*). No ha arribat encara el princep?

SCHOLLERMANN

No!

CATERINA

Quan arribi fassi el favor d'avisarme. Vaig fins a dins y tornaré desseguida. Haig de dirli una poesía donantli la benvinguda. Que es guapo el princep? Eh', que hem arreglat bé les habitacions? Ja ha vist a l'escala quines garlandes hi hem posat? Què volen vostès, vi o cervesa?

ESTUDIANTS (*cridant*)

Caterina!

CATERINA

Ja va! Serà la primera vegada que vegi un princep! A Viena vaig veure una vegada a l'Emperador. Era tot un bon mosso!

LUTZ

Quin Emperador?

CATERINA

L'Emperador Francisco Joseph. Que tè'ls ulls blaus el princep? Es alt o baix?

LUTZ

Que es pesada aquesta mossa! (*se sent soroll d'un cotxe*).

SCHOLLERMANN

Dèu ser el princep!

CATERINA

Jesús!

SCHOLLERMANN

Si, ja arriba!

LUTZ

Treyeu aquets bocks!

CATERINA

Deu meu! Jo així? Ab totes aquestes cintes? (*corre cap a la porta d'entrada cridant*). El princep! El princep!

LUTZ

Separis un xich, Schollermann! (*tots dos s' aixequen y se queden ab el sombrero a la mà*).

ESCENA VIII

Els mateixos y RUDER

RUDER

Ahont es? Ahont es?

LUTZ

Endarrera!

CATERINA

Deume el ram.,. Ara no'm recordo com comensa la poesía.

RUDER

Però ahont es el princep?

LUTZ

Apartis, home! (*silenci general fins que entra el princep*).

CATERINA

Es aquell? Ay! Si qu'es simpàtich!

ESCENA IX

Els mateixos, CARLES ENRICH *y* EL DOCTOR

DOCTOR

Allà, allà hi ha en Lutz.

LUTZ

Altesa...

(*Carles Enrich saluda a tothom ab el sombrero ab bastant encongiment*).

DOCTOR

Aquí hi ha el Necker y a l'altre costat el castell. Es un lloch deliciós.

CARLES

Si, es hermosíssim!

LUTZ

Ab el permís de vostra altesa, haig de ferli observar que aquesta casa...

DOCTOR

(*interrompentlo y apartantlo. Veyent a Caterina*) Oh! Quína noya més maca! (*riu*) Y porta un ram de flors!

CATERINA

(*avensa vergonyosa ab el ram a la mà*)

Benvingut, noble príncep, que en aquest jorn [de festa
arribeu prop del Necker hont tothom viu felís,

digneuvos aceptar com a ofrena modesta
les roses més enceses que per vos hem cullit.
Alegrament entreu en la casa enjoyada
ahont tots vos esperem ab els brassos oberts;
quan abandoneu nostra vila estimada
recordeus del bon temps y la vida passada
ab els bons estudiants de la vella Heidelberg!...

Dignis aceptar aquestes flors. (*li dona el ram*)

CARLES (*ab serietat y prenentlo*)

Moltes gracies.

DOCTOR

Bravo! Es molt simpàtica! Còm te dius?

CATERINA (*fent una reverencia*)

Caterina, senyor.

CARLES

Es molt amable.

LUTZ

Ab el permis de vostra altesa haig de ferli observar...

DOCTOR

(*sense ferne cas y rebutjantlo*)

Y aquest deu ser l'amo de la casa? L'hostalèr?

RUDER

Joseph Ruder, per servirlo. Y aquesta es la meva muller. Si'l senyor princep vol visitar les seves habitacions...

(*Carles Enrich fa un signe d'assentiment y se disposa a seguirlo*).

LUTZ

Prego a vostra altesa consideri que es impossible que habiti en aquesta casa.

CARLES

Y això, per què?

DOCTOR

Què diu ara! què li passa?

LUTZ

Les habitacions son velles y l'aspecte general de la casa es modestíssim.

DOCTOR

Ab quines ridiculeses surt ara?

LUTZ

Ridiculeses diu?

DOCTOR

Si. No sab lo que's diu vostè. Afortunadament a Heidelberg no hi ha palaus.

CATERINA

(*a mitja veu y ab inquietut*)

No volen quedarse?

LUTZ (*insistint*)

Ademés observi vostra altesa que als baixos de la casa hi ha un restaurant plè d'estudiants. De gent de tota mena. Si li sembla a vostra altesa faré trasladar desseguida els equipatges a un altre hotel.

CARLES (*interrompent*)

No sé...

DOCTOR (*a Lutz*)

El príncep visitarà primer les habitacions, y després resoldrà.

CARLES

Te rahó el Doctor.

RUDER

Perfectament. (*l'orquesta toca el guadeamus y tots els estudiants canten dintre*).

CORO

Guadeamus igitur
juvenes dum sumus
post jucundam juventutens
post molestem senectutem
nos hubit humus.
nos habit humus!

CARLES (*sorprés*)

Què es això?

LUTZ

Son els estudiants, altesa. Tot el jardí n' està plè! (*escolta cantar y al comensar la segona estrofa, com despertant diu:*)

CARLES

Doctor!

DOCTOR

Altesa!

CARLES

Anem, anem a veure la casa. (*més animat. Entra a la casa y tots el segueixen menys el Doctor que s'assenta escoltant embadalit el cant dels estudiants*).

CORO

Guadeamus igitur etc...

(*Se va fent fosch*)

DOCTOR

Guadeamus! Visca l'alegría de viure! Visca la joventut! Y jo no puch aguantarme, ja!

ESCENA X

DOCTOR *y* CATERINA

CATÉRINA (*entra y s'acosta al Doctor*)

Se queda el princep?

DOCTOR (*rient*)

No ho sé, filla meva..,

CATERINA

Te de quedarse. (*somrient*).

DOCTOR

Vostè vol que's quedi? eh? Mira, pòrtem una botella de vi de Baden del millor. Mentres la beurem resoldrem si ens quedem o no.

CATERINA

Perfectament.

DOCTOR

Del millor, eh?

CATERINA

Si senyor, si. (*surt corrent*).

DOCTOR

Deu meu! Fes que aqui a Heidelberg trobi aquest pobre vell l'alegria y la salut! Jo't prometo no beure ni fer cap excés! Deu meu! Que cansat estich! No puch tenirme! (*s'assenta y tanca els ulls y's va adormint*).

ESCENA XI

DOCTOR *y* CARLES ENRICH

CARLES

(*surt de la casa cercant el Doctor*)

Doctor! (*el Doctor no respón. Està dormint*) Doctor!

DOCTOR

Què hi ha? Qui es?

CARLES

Ens quedem, Doctor.

DOCTOR

Ahont?

CARLES

Aquí, home. (*tocantlo*) Però ja torna a estar adormit... (*ab exitació*) Tot el jardí està ple d'estudiants. Desde la finestra del meu quarto se'ls veu. Vingui a vèurels.

DOCTOR (*mitg adormit*)

Si, si...

CARLES (*l'abrassa*)

Se veu el riu y a tot el mur hi han posat llums que fa un efecte fantàstich... deliciós! Vingui a vèureu, Doctor.

DOCTOR

Està decidit que'ns quedem aquí?

CARLES

Es clar que sí!

DOCTOR (*badallant*)

Oh! sino estés tan cansat del viatge!...

CARLES

Sembla mentida! Si la meitat del camí ha estat dormint.

DOCTOR

Precisament aquesta sòn que no'm deixa es la meva malaltía. Ja ho sé que no hauría de dormir, però que puch ferhi si se m'acluquen els ulls?

CARLES

Anem, anem a veure un ponx! Avuy no's dorm! Ens estarem ab els estudiants fins a la matinada.

DOCTOR

Què fa aquesta xicota que no'm porta el vi? Te'n recordes de les noyes que hem vist passant per Francfort? Eren una delicia, veritat? Les dònes del Rhin son d'una altra rassa. Ja les aniràs coneixent, y de segur no te'n arrepentiràs! (*badalla y s'adorm*).

CARLES

Però, Doctor!

DOCTOR (*mitg somniant*)

Si, si, ja ho sé... Demà comensarem... Tenía rahó sa Altesa sereníssima... Aquest any que'l príncep passarà a l'Universitat ha d'estar dedicat exclusivament a la seva cultura científica y no a les diversions!

CARLES

Acabarà de sommiar! Despertis, home, Doctor!

DOCTOR (*mirant al voltant seu*)

Si això es el Necker... El vi del Necker es magnífich, Carles Enrich! (*se torna a quedar adormit*).

CARLES

Està mort de son! No pot aguantarse, pobre Doctor. Si jo al menys pogués ajuntarme ab els estudiants... (*sospira. Se va fent fosch*).

ESCENA XII

Els mateixos y CATERINA

CATERINA

Com que ja es quasi fosch he portat també el llum. Oh! S'ha adormit!... (*porta un quinqué ab pantalla que deixa sobre la taula*).

CARLES

Si, crech que si.

CATERINA

Li portaré un coixí, pobre senyor!

CARLES

No, no hi ha necessitat!

CATERINA

Vostè no beurà? (*servint el vi*)

CARLES

Si, moltes gracies. (*beu*)

CATERINA

El troba bó?

CARLES

Si, excelent. (*pausa*).

CATERINA

Quin dia mes calurós, eh?

CARLES

Si.

CATERINA

No hí havía estat may a Heidelberg?

CARLES

No.

CATERINA

Y a Tubinga, tampoch hi ha estat?

CARLES

Tampoch.

CATERINA

La setmana que vé hi haurà retreta en honor del Doctor Scheffel.

CARLES

Ah! (*pausa*).

CATERINA (*apart*)

Me sembla que'ls prínceps no son pas molt divertits. (*alt*) No li ha agradat el ví?

CARLES

Molt! Es esquisit.

CATERINA

Aquest any se paga molt car. Però això no hi deu fer res per un príncep, veritat?

CARLES

Com diu?

CATERINA

Deya que els prínceps tant se'ls ne deu donar que'l vi vagi car o barato.

CARLES

Ah!

CATERINA

No té germans, vostè?

CARLES

No.

CATERINA

No té germans que siguin també princeps?

CARLES

No.

CATERINA

Ni germanes tampoch?

CARLES

Tampoch.

CATERINA

Y pares?

CARLES

Van morir.

CATERINA

Quina llàstima! Jo tampoch ne tinch! També van morir. Aixís, donchs, el príncep de Karlsburg no es el seu pare?

CARLES

No; es el meu oncle.

CATERINA

Ah! *(pausa)* Jo no soch d'aquí, però m'agrada tant Heidelberg, que voldría no havermen de moure may! No vol beure més?

CARLES

No, gracies... (*pausa*).

CATERINA

Li han agradat els versos que li he recitat?

CARLES

Molt. Eren molt bonichs.

CATERINA

No No n'eren de bonichs, veritat?

CARLES

Si, molt bonichs.

CATERINA

Me feya vergonya apèndrels. Y si vostè no hagués sigut com es li hauría dat el ram sense dirli la poesía.

CARLES

Si no hagués sigut com soch?

CATERINA

No sé... vuy dir, si hagués tingut una altra cara.

CARLES (*agafantli una mà*)

Una altra cara?

CATERINA (*retirant la mà*)

No, no! això no. Vostè no sab que fa més d'un any que soch promesa.

CARLES (*confós y tímid*)

Dispensi... però...

CATERINA (*somrient*)

Es dir, soch promesa... però no'm vuy casar encara! No tinch cap pressa. El meu promés es el que voldría casarse desseguida... No viu aquí, el!, sab?

CARLES (*rient*)

Ah! no?

CATERINA

No; viu a Viena. Es d'allà y may se n'ha mogut. Es tractant de cavalls y guanya molts diners. No fa gaire va vendre dos caballs al príncep Nicolau Esterhatzy.

CARLES

Ah!

CATERINA

No m'agrada gaire!... Vol veure'l seu retrat? (*se'l treu del pit*) No es lleig per això, veritat? Però no sé... me sembla que no m'agradaría casarm'hi.

CARLES (*somrient*)

Y per què?

CATERINA

Té prop de trenta anys. Els farà per Sant Pere. Es molt vell per mí .. Ademés jo no vuy anar a viure a Viena y no hi aniré.

CARLES

Però si és promesa...

CATERINA

Es cosa del oncle, y de la tia que son cosins seus. Quan jo era molt petita ja deyen que ens havíem de casar, y l'any passat va escriure demanant si jo el volía.

CARLES

Ah!

CATERINA

Si. Tothom va aconsellarme que li digués

que si, però jo li vaig contestar que volía esperar un quan temps.

CARLES

Ja.

CATERINA

Esclar que al capd'avall tindré de casarmi: no haig pas de quedarme sempre a Heidelberg, veritat?

CARLES

Si, veritablement...

CATERINA

Ja'm dehuen esperar, haig d'anarmen.

CARLES (*agafantla*)

Caterina!

CATERINA

No!

CARLES (*fentli un petó de sorpresa*)

Dolsa Caterina!

CATERINA

(*desfentsen després d'una pausa*)

Encara no m'ha dit el seu nom?

CARLES

Me dich Carles Enrich.

CATERINA

Dos noms?

CARLES

Si.

CATERINA

Carles Enrich... si, es bonich. (*el príncep li agafa les mans y ella el mira dolsament)*

CARLES

No te'n vagis, Caterina!

CATERINA (*desfentsen*)

Ja tornaré.

CARLES

De veres?

CATERINA

Si... Si...

ESCENA XIII

CARLES ENRICH, DETLER *y després* KELLERMANN

DETLER

Estem gairebé a les fosques. Hi ha que colocar uns quants llums, Kellermann. Ens trencarem el cap aquí! (*agafa el quinqué y enfoca el príncep*) Quí hi ha aquí? Ah! es vostè? Dispensi!

CARLES

Oh! no hi fa res?

DETLER

Me creya qu'era l'Engelberg. Dispensi.

CARLES

No hi ha de què.

DETLER (*examinantlo*)

Vostè també es estudiant, eh? Del primer semestre, veritat? Ha arrivat avuy mateix, eh!

CASLES

Si, senyor.

DETLER (*cridant*)

Kellermann! Portans cervesa.

KELLERMANN

Desseguida, senyor compte (*porta dos vasos de cervesa*)

DETLER

Que ningú vingui a destorbarnos, eh? Que 'm deixin beure tranquil ab el senyor, (*presentantse ell mateix*) Soch el compte d'Asterberg, del cos de Saxonia. (*veyent al Doctor*) Aquest quí es? Com dorm pobre home! Deixemlo tranquil, eh? (*riu*) Aquí a Heidelberg se pot soportar tot menys l'estar sol. Ja ho diu la cansó.

«Vella Heidelberg, noble ciutat,
rica de gloria y magestat,
cap altra brilla igual que tú!
Aprop del Neckar y del Rhin
hi aplegues tu la joventut
la gaya ciencia y el bon vi.»
Què li sembla?

CARLES (*ab timidesa*)

Està molt bé.

DETLER

Aquí no's concebeix la nit sense compánys, per gosar y divertirse. Prosit! (*bevent*)

CARLES

A la seva salut! (*bevent també*)

DETLER

(*se fixa sorprès en que Carles no ha tapat el bock y el tapa vivament*) A Heidelberg no hi veurà més que gent ab la gorra d'estudiant y la divisa corresponent. L'encant de Heidelberg precisament està en això. En la gorra, en els amichs, en la cervesa y el bon vi!

CARLES

Si?

DETLER

Kellermann! Dos bocks més! (*Kellermann els serveix; el Doctor ronca*) Y còm ronca aquest bon senyor! Quí es?

CARLES

Es... el meu company!

DETLER

Sembla una bona persona. Y es alegre?

CARLES (*riu*)

Si, es molt divertit.

DETLER

Donchs el nombrarem «bevedor honorari», No sab què vol dir?

CARLES

No.

DETLER

Anomenem axís als que sense perteneixe al nostre grupo, prenen part a les nostres festes. Està decidit a allistarse al cos de Saxonia, eh?

CARLES

No sé... no sé si puch.

DETLER

Qué vol dir «que no sé si puch»? Tots els novells surten ab la mateixa. Aquí tothom es lliure dels seus actes.

CARLES

Es que jo no'n soch.

DETLER

Amich meu, vaig a dirte una cosa... Aquí s'han de deixar de banda totes les preocupacions. Un home sol no serveix per res. Home sense amichs, home perdut.

CARLES

Jo no n'he tingut may d'amichs. Sempre he viscut sol.

DETLER (*interessat y seriós*)

No't comprench... No'ns coneixem gaire encara, però no hi fa res. Y vuy que siguis dels nostres. Aquesta es la meva mà. (*li allarga la mà. Carles Enrich li dona sospirant. L'orquesta toca l'«ergo bibamus». Els estudiants canten dintre*) Vina ab mì. No coneixes aquesta cans.ó

CARLES

No.

DETLER (*rient*)

Naturalment, Donchs gairebé no es coneguda. Es una cansó d'aquell pobre vell que's deya Goethe. Sabs tu ahont s'estudía la poesía alemanya! Donchs a la Universitat.

«Ens havem juntat ab un noble motiu
companys y amich; ergo bibamus;
el vas ja es plè, la vida'ns somriu,
cantem a cor: ergo bibamus;
diem el vell mot que porta l'alegría
cansó de novells, cansó de la fi;
filla del plaher, cansó de cada día,
un calorós... ergo bibamus.
Qué havem de dir del temps actual?
cap mal.
Un mot tant sols: bibamus.
Oh! paraula la més clara,
repetim encara, bibamus.
La joya entrarà ab tu per les portes descloses,
el sol s'espandirà sobre totes les coses
y per tu nostra vida serà un camí de roses.
Cridem, cantem, bibamus». *(agafant el bock)*
A la teva salut! A la nostra amistat!

CARLES (*brindant*)

Si, a la nostra amistat!

DETLER (*cridant*)

Els de Saxonia! Aquí tothom! Kellermann! Una gorra! (*entren tots els estudiants y Detter pren la gorra d'un y la posa al Príncep*) Aixís!

ESCENA XIV

Els mateixos y tots els estudiants entren per grupus

ENGELBERG

Què passa?

DETLER

Vos presento un nou company.

BILZ

Qui es?

DETLER

Acabo de descobrirlo ara mateix.

BILZ (*allargantli la mà*)

Per molts anys, company.

DETLER

Aquí n'hi ha un altre que dorm com un beneit! Serà un bevedor... honorari... quan se desperti.

DOCTOR (*despertantse*)

Què hi ha?

DETLER

Permètim que fassi les presentacions (*fent memoria*). Ara no m'enrecordo... el seu nom.

CARLES (*ab timidesa*)

Soch el príncep hereu de Saxonia Karlsburg. (*sorpresa general*).

DETLER

Què? què diu?

DOCTOR

Què passa? Altesa, què és això? (*veient la gorra que porta*).

CARLES

Estimat doctor.

DOCTOR

Que us creyeu que som a carnaval? No, Carles Henrich, no. Si a Karlsburg ho saben me pengen.

ESCENA V

Els mateixos, y CATERINA

DETLER

Vina, Caterina, vina. D'ella ha de ser la primera felicitació. (*presentantla*). La senyoreta Caterina. El Príncep de Saxonia Karlsburg.

CATERINA (*rient*)

Oh! si ja el conech. Si es en Carles Enrich!

DOCTOR (*esverat*)

Eh! Qué?

CATERINA (*rient*)

Si, si, en Carles Enrich!

DOCTOR

Oh! això ja es massa! Però què ha passat aquí? (*L'orquesta toca la cansó de la primavera*)

DETLER

Ha passat, estimat senyor, que ha arribat la primavera!

CARLES

(*agafant a la Caterina per la mà*)

Si, Doctor, la primavera que ha arribat! (*Tots rodegen al Doctor*).

DOCTOR

Ara si que estich segur de que no me la donaràn la creu de Saxonia, Carles Enrich.

DETLER

Visca el Príncep Carles Enrich! Visca el nostre company!

TOTS

Visca!

CARLES (*exitat, alegre*)

Visca la Caterina!

DOCTOR

Visca la joventut! Fills meus. (*crits, aclamacions, música*).

TELÓ

ACTE TERCER

La cambra de Carles Enrich a casa Ruder. Mobles antichs. Grabats ab l'historia de Pau y Virginia y altres per l'istil. Fotografíes d'estudiants enquadrades modestament. Un piano y un armari ab vaixella. Panoplies ab armes y quadros de desafíos. Son les cinch del dematí. El sol entra per la finestra a través de la que's veu Heidelberg. Davant d'una de les finestres hi ha cortina. L'altra finestra està oberta. Se sent a fòra una gran piuladissa de pardals.

ESCENA I

LUTZ, *tot sol. Silenci. Toquen les cinch en un campanar de lluny. Lutz està adormii en un divàn; al tocar les cinch se desperta sobressaltat.*

LUTZ

Què es això? Què hi ha? (*ensonyat*) Quína hora deu ser? (*mira el rellotge*) Les cinch del dematí! Deu del cel! Les cinch! Una altra nit passada a fòra! No'n fan poch de xibarri aquets dimonis de pardals! (*llensa una crosta de pà per la finestra*) Au! Fòra! Estich reventat! Tinch els ossos fets malbé. A la una m'he despertat, naturalment. Sa altesa encara no era aquí! Després a les dugues... a les tres... a les quatre... Y al menys dugues o tres vegades per setmana, ja fa temps, mesos y mesos que succeheix això! Què dimoni hi tinch al bras? No'l puch bellugar! (*amenassant ab els punys closos la finestra*) Ah! Malehida ciutat! Ja n'estich fins al cap d'amunt de la teva gatzara! (*truquen*) Quí hi ha?

ESCENA II

LUTZ *y* AGNA *que entra ab una escombra, una galleda y un drap d'aixugar.*

AGNA

Se pot passar?

LUTZ

Quí es?

AGNA

Ja està llevat, senyor Lutz?

LUTZ (*ab mal humor*)

Sí, ja estich llevat. Soch el primer que's fica al llit, y l'últim que's lleva, Més ben dit, no'm llevo may. Be, vaja. Ja comenso a dir disbarats. Vuy dir al revés!

AGNA

Vostè hauría de dormir més, senyor Lutz.

LUTZ

Això no es vida; això no es viure com una persona de carn y ossos... Estich carregat de dolor, y totes les nits haig de vetllar, que deu ser un remey admirable pel dolor reumàtich.

AGNA

(*comensa a escombrar y a netejar els mobles*)
Ahir vespre va deixar tot el sopar, senyor Lutz.

LUTZ

D'allò'n diuhen sopar? De dos panets ab mantega y una ampolla de cervesa? Si a Karlsburg m'haguessin servit un sopar semblant, l'hauría tirat del cap pel cuiner!

AGNA

Pobre senyor Lutz! Jo sempre ho dich que es ben de plànyer!

LUTZ

A Karlsburg ja se sab, a cada menjar una ampolla de Burdeus. A les deu a dormir; de bon matí un brou de la reina, y a mitjdía un pollastre. (*furiós*). Però aquí... aquí sembla que s'hagin proposat fastidiarme tots els dimonis del infern!

AGNA

Jesús, María, Joseph!

LUTZ

Es que ha de saber que jo no soch un criat, ni un lacay tampoch!... Els drets y els devers d'un ajuda de cambra, que es lo que jo soch, estàn ben definits com els d'un funcionari qualsevol!... Un lacay es un manobra y un ajuda de cambra es un artista... M'entén?

AGNA

Si, si, senyor Lutz; ja l'entench. *(ab estranyesa)*

LUTZ

Y la culpa de tot la té el Doctor, que sembla que disfruti tot lo sant dia cridant: Lutz, pòrtim café! Lutz, vagi a buscarme cigarros! No falta més sinó que'm mani que li enllustri les sabates. A fé que voldría que s'hi atrevís un dia... y sabría lo que li contesto. Hi hauría una catàstrofe!

AGNA

Si... si...

LUTZ

Y crèguim, Agna, que no es aixó solament lo que'm treu de tino. Ahont s'es vist que a mi se'm fassi menjar ab els criats, a la cuina? Com si jo fos com ells, com si jo no tingués una altra educació y no fos d'una condició ben diferent!

AGNA

Ja te rahó, ja.

LUTZ

Vàgissen ara... Dèixim sol que vuy veure si dormo, encara que no sigui més queuna estona.

AGNA

La Caterina està preparant el café. Vol pendren una tassa, senyor Lutz?

LUTZ

No, no! *(aquella recull l' escombra y surt)*

Dormir! Qui pogués agafar la sòn d'una vegada. (*ab sobressalt*) Què es això? (*se sent el soroll d'un cotxe, crits y rialles*).

CARLES (*desde fora*)

Lutz! Lutz! Ep! Lutz! (*trucant a la porta de fora*).

LUTZ

Ja va. (*de fora*)

CARLES

Lutz! obriu la porta!

LUTZ

Al moment, altesa.

DOCTOR (*desde fora*)

Lutz! Tiri la clau de la porta, home!

ESCENA III

CATERINA, LUTZ, CARLES ENRICH, *dintre*

CATERINA (*entrant*)

Jesús! Quin esvalot! (*s'acosta a la finestra y aixeca la cortina entrant el sol a la habitació*) Tirareu la porta a terra!

CARLES (*de fora*)

Bon dia, Caterina.

CATERINA

No se'n doneu vergonya d'arribar a aquestes hores? Son les cinch del dematí! Quina colla d'espatuxins! (*dirigintse a Lutz ab impaciencia*) Però què fa vostè? Vagi desseguida a obrir, home!

LUTZ (*refunfunyant*)

Desseguida! Desseguida!

CATERINA (*prenentli la clau*)

Uf! Quin home més pesat! (*desde la finestra*) Alerta! Aqui va la clau! Carles Enrich, para la gorra! Alerta! va! (*li tira la clau*).

CARLES (*de fòra*)

Molt bé, Caterina! (*picaments de mans dintre*).

CATERINA

Ja baixo!

LUTZ (*interposantse*)

Me toca a mí! Ja hi vaig! No soch ningú jo?

CATERINA

Vostè... es un poca solta. (*surt corrents*).

LUTZ

Acabaràn per ferme perdre la paciencia!

ESCENA IV

CARLES ENRICH *entra ab el coll del abrich alsat, donant el bras a* CATERINA. *Després* DETLER, ENGELBERG, BILZ *y per fi el* DOCTOR JUTTNER *y en* KELLERMANN. *Aquest y Engelberg queden adormits en una cadira.*

CARLES

Hem de continuar la festa! Ja no val la pena de ficarse al llit. La Caterina vindrà també ab nosaltres.

CATERINA

Deu meu! Quínes mans!

CARLES

(*ensenyant els guants plens de pols*)

He passat quatre hores al pescant ab les brides a les mans. Quina llàstima, Caterina, que no hagis vingut. (*entra el Doctor ab sombrero de copa, el coll alsat y les mans a la butxaca; atravessa l'escena d'esquerra a dreta*).

DETLER

Bon día, senyor Lutz.

LUTZ

A les seves ordres, senyor Comte.

CARLES

Bon dia, Lutz. Tingueu compte que no entrin els gossos. Aquest dimoni de besties tot m'ho fan malbé!

LUTZ

Altesa... (*s' acosta y l' ajuda a treures l' abrich*).

CARLES

Ja ha fet bé d'anarsen a dormir, ja, Lutz!

LUTZ

Dormir? Jo he dormit? Jo?

CARLES

Me sembla que es questió de beure un ponx Què vos ne sembla? Caterina! Pòrtens una ampolla de ponx, Lutz: apa! el cap viu!

DOCTOR (*obre el piano*)

Lutz.

LUTZ

Què hi ha? (*furiós*).

DOCTOR

Pòrtim cigarros!

DETLER

(*S'ha enfilat en una cadira y treu del armari una ampolla de cognac*) Carles Enrich, està ben provista la teva biblioteca. Senyor Lutz, tingui! (*li dona l'ampolla*).

CATERINA (*a Detler*)

A veure si caurà.

CARLES (*a Lutz*)

S'ha de donar aigua als gossos. Pòrtils a la cuina y que beguin, Lutz.

DETLER

Lutz, les copes! (*li dona les copes que treu del armari*).

CARLES

Tu'm faràs café, eh, Caterina? En Lutz

t'ajudarà. Però lo millor sería anarlo a pendre al castell. (*a Eugelberg que està mitg adormit*) Eh! no's dorm avuy, Eugelberg!

EUGELBERG

Deixem estar, estich mitg reventat!

CATERINA (*rient*)

No's pot tenir... (*el Doctor ab el barret al clatell toca al piano un tros de Mad. Angot.*)

CARLES

No, Doctor, per amor de Deu; Deixis de músiques! (*tanca el piano de cop*) Quina nit mes deliciosa Caterina! Fins a les tres hem ballat, y al tornar, ens hem fet obrir tots els hostals y despertant a tots els hostalers a cops de timbal! (*abrasantla*) Ah! si tu hi haguessis sigut!

DOCTOR

Algú de vosaltres m'haurà d'ajudar a ficarme al llit. (*Tots riuen*).

TOTS

Al llit el Doctor! Al llit desseguida les criatures!

CARLES

Lutz!

LUTZ

Altesa?

CARLES

Acompanyi al Doctor a la seva cambra y ajudil a despullarse.

LUTZ

Però Altesa...

CATERINA (*No fentli cas*)

Però que te'l pobre Doctor?

CARLES

N'hem fet un xich massa, eh?

DOCTOR

Si. Ja sé lo que us proposeu tots plegats!... Heu resolt desempellegarvos de mi y entre tots voleu matarme. (*tots riuen*), Jo vaig venir a Heidelberg per cuidarme y portar una vida ordenada, y a n'aquest pas m'hi enterrareu d' aquí dos messos Això no son bons tractes! (*rialles*). Això no es fer de preceptor, y dimiteixo!

CARLES (*somrient*)

Te rahó el Doctor! Per avuy ja n'hi ha prou!... Cadascú ara cap a casa seva. El pobre Doctor no pot més y ha de descansar. Son les sis. A les vuit ens trobarem tots al castell. Vos convido a un ponx turch.

TOTS

Bravo! Perfectament!

DOCTOR

Jo també vuy venir.

CARLES (*sorprés*)

Vostè?

DOCTOR

Si, jo; si, jo! Potser si, que vosaltres vos divertirieu al castell, beureu un ponx turch, y jo m'estaré al llit! No, no y no! Jo vuy venir. (*agafa el sombrero del damunt d'una cadira*). Qui s'ha sentat a sobre'l meu barret? Lutz, porti l'altre barret... el nou de París!

DETLER

Aquest Doctor es deliciós! ¡Visca el Doctor Jüttner! (*tots riuen*).

CARLES

No, que'l Doctor s'ha de quedar. Ha de anar a descansar. Ha de dormir.

DOCTOR

Qui, jo?

CATERINA

Si, vostè. (*l'agafa pel bras*).

CARLES

Molt bé, Caterina!

TOTS

Visca la Caterina!

DOCTOR (*a Caterina*)

Tu cuidat de tu! No hi vuy anar a dormir! Ho sents?

CATERINA

Però si se li acluquen els ulls!

DOCTOR

Tens rahó!... (*afablement*). Tots aquests me volen exprémer com una llimona! Volen apagar la darrera guspira de vida que encara brilla en aquest cos malalt. Si, filla meva, si! Vaig a pendre una tassa de thè... y al llit.

CARLES

Gracies a Deu que s'ha convensut!

DOCTOR

Lutz! Donguim el bras, amich Lutz. Vostè també es un bon amich, encara que sé que no 'm pot veure! No'm vol ajudar a treure les botes quan me veu rendit... però es una bona persona.

LUTZ (*indignat*)

Senyor Doctor!

BILZ (*donant el bras al Doctor*)

Anem, Doctor, anem!

DOCTOR

Gracies, Bilz. Bona nit, Carles Enrich. (*Se'n va ab en Lutz y la Caterina*)

CARLES (*prenent un cigarret*)

Quí vol fumar? (*a Detler*) Empòrtaten a n'aquest! (*Senyalant a Eugelberg que dorm*)

DETLER (*sorollantlo*)

Apa, dormilega!

EUGELBERG (*s'aixeca mitg adormit*)

Ja va, home, ja va.

DETLER

Me l'emporto y li faig pendre un bany al riu; a veure si aixís li passa la sòn. Vina ab mi, noy!

CARLES (*rient*)

Si, un bany no li farà pas mal. Apa, que podràs nedar.

EUGELBERG

Un bany? Vinga!

DETLER

Obrans la porta, Carles Enrich.

CARLES

(*empenyentlos cap a fora, crida*)

Veyeu de no rodar escales avall! Aneu ab compte!

ESCENA V

CARLES ENRICH, CATERINA *y* KELLERMANN *adormit*

CATERINA

En Kellermann encara es aquí!

CARLES (*no se n'ha adonat*)

Ahont?

CATERINA

Allà! Miràtel com dorm!

CARLES

Quina colla de dormilegues! (*sorollantlo*). Kellermann!

CATERINA

Dèixal dormir! No'l despertis.

CARLES

No ha de quedarse pas aquí.

CATERINA

Per què?

CARLES

Que vagi a casa seva; pobre home. Dèu estar rendit.

CATERINA

Oh, sí, pobre Kellermann!

CARLES

No para may ni de nit ni de dia. Sempre a punt de servir a tothom. El pobre home ja es vell; no pot aguantarse!

CATERINA

Kellermann!

KELLERMANN (*mitg adormit*)

Què hi ha? Què mana?

CATERINA

Aneuvosen a dormir a casa vostra y no torneu per avuy. (*a Carles Enrich*). No hi fa rès que no torni avuy, veritat?

CARLES

Quants anys teniu, Kellermann?

KELLERMANN (*endormit*)

Sexanta un.

CARLES

Y no teniu familia?

CATERINA

Apa, contesteu! (*Kellermann mira sense sentir lo que li pregunten badallant*). Aquella dòna que ve a buscar la roba per la bugada, es la seva dòna.

CARLES

(*donantli unes monedes*)

Teniu, Kellermann; donèu això a la vostra dòna. (*Kellermann no sab qué fer; Carles Enrich riu*). Kellermann! Sabeu lo que's ser reposter? Donchs bé, el dia que sigui príncep regnant vos pendré al mèu servey (*riu*).

KELLERMANN (*confos*)

Senyor... altesa!

CATERINA

(*enpenyentlo cap a la porta*)

Anèu, ara anèu a la cuina y que us donguin cafè. (*surt Kellermann*).

CARLES

Obre la finestra! (*Carles Enrich mira per una finestra y Caterina per l'altra*). Farà un dia hermossíssim, avuy. Un temps explèndid que't dona forsa fins per desarrelar als arbres! Sabs què has de fer? Vina a les onze al castell a buscarme. Plantaré als companys y tots dos sols ens en anirem a passejar com al diumenge passat, eh?

CATERINA (*Alegre*)

Ahont anirem?

CARLES

A Konigtat?

CATERINA

A Volsbrunen?

CARLES

Més lluny encara!

CATERINA

A Odensval? (*Abrasantla carinyosament. Recitant.*)

Hi ha un arbre al bosch d'Odensval,
que no s'esfulla en tot l'any,
floreix ab besos d'aymants,
ab besos de enamorats...
que vegades tremolant
hi he besat a ma estimada!
Te'n recordas, Caterina,
del arbre del Odensval?

CATERINA

Carles Enrich! (*Abrasantlo. Pausa.*)

CARLES

(*apoyant el cap a l'espatlla de Caterina*)
Que és dols tenirte al meu costat, Caterina y descansar aixís! M'hí adormiría!

CATERINA (*Ab tendresa*)

Dorm! (*Pausa*).

CARLES

Ara no. Mes tart. Bé en tindrem prou de temps per dormir. (*Aixecantse. Pausa. Mira els retrats de les parets... Llegeix.*) Carles Hohenbre... 1848-49. Comte Bredof 1853. Tots han sigut estudiants y tots han viscut en aquesta cambra! Cada any nova gent! Cada any nous estudiants! Y tots aquets hauràn viscut com jo, y tots ells ben segur, hauràn estudiat també en aquest recò de mont! (*Llegeix*) Fustemberg — 1868-70.— (*Caterina está apoyada al bras del princep y llegeix també repetint les seves paraules.*) potser la major part ja no s'enrecorden, o potser son morts. La seva felicitat ja ha passat. Are som nosaltres els que som felissos. Veritat, Caterina?

CATERINA

Carles Enrich!

CARLES

Quan durarà la nostra felicitat?

CATERINA (*carinyosa*)

Carles Enrich!

CARLES

Y qui sab quí vindrà després de nosaltres! (*pausa*) No hi pensem. Gosem ara nosaltres de la vida y de la joventut. Prou temps m'han tingut empressonat! Estigues alegre! Riu Caterina! Hem de gosar y divertirnos! Hem de fer alguna cosa que sorprengui als demés. Hem de fer un gran viatge, Caterina. Hem de fugir tots dos, anornosen a corre mon, a veure altres capitals... Anirem a París, si vols, eh?

CATERINA (*somrient*)

A París?

CARLES

Si, a París. Te sembla impossible? una bogeria? No hi ha rés més fàcil. Pendrem un tren un vespre y al endemà som a París. Què't sembla?

CATERINA

Oh! Fora deliciós!

CARLES (*ab entusiasme*)

Si, anirem a París, y allà'n comprarem de coses! Vestits de seda, grans sombreros ab grans plomes? Ja veurás quins ulls que farás, Caterina, quan veges tot aquell escampall de bonichs! Arribarem ab cotxe al hotel! Quin goig que farem! Eh? No t'ho afigures?

CATERINA

Y després?

CARLES

Després serà lo més divertit. Tu serás la princesa, la més hermosa de totes les princeses del mon! Y si encara ens queden diners ens en anirem més lluny!

CATERINA

Tot això ho dius per riure, Carles Enrich. (*incrèdola*)

CARLES

No, si parlo seriament, ja ho veuràs. Som joves, hem de fruir de la nostra joventut. Qui sab el temps que durarà! (*cridant*) Lutz!

LUTZ

Altesa... (*Lutz entra*)

CARLES

Pòrtim desseguida un indicador de ferrocarrils.

LUTZ

Desseguida, Altesa. (*surt*)

CATERINA

Però que parles de veres?

CARLES

Lutz!

LUTZ

Altesa?

CARLES

Avisa a n'en Buker que m'envihi desseguida el mateix cotxe d'aquesta nit,. però ab cavalls de refrech. Depressa

LUTZ

Molt bé.

CATERINA

Però què vols fer?

CARLES

Ens en anem Caterina. Ens en anem tots dos! Jo guiaré y tu seuràs al meu costat. Atravesarem Heidelberg, despertant a tothom perque ens vegin .Quins dies més hermosos passarem! Jo y tu som fets l'un per l'altre, Caterina.

CATERINA

Carles Enrich!

CARLES

Veste a posar el vestit blanch, el més bo que tinguis. Hem perdut molt temps, y s'ha d'aprofitar el que'ns queda, Caterina!

CATERINA

Què vols dir?

CARLES

Res, veste a vestir que marxarem desseguida!

CATERINA

Anirem a la montanya? Cap a la montanya?

CARLES

Si, cap a la montanya y demà cap a Paris! (*Caterina surt alegre. De prompte s'obre la porta y apareix Lutz*).

LUTZ

Altesa.

CARLES

Què hi ha! Què passa?

LUTZ

Ha arribat sa excelencia.

CARLES (*ab mal humor*)

Quina excelencia?

LUTZ

El senyor ministre d'Estat.

CARLES

Què diu? Vostè somnia?

LUTZ

(*se dirigeix cap a la porta y obrintla anuncia*) Sa excelencia el senyor ministre d'Estat! (*surt*)

ESCENA VI

CARLES ENRICH *y* MINISTRE

MINISTRE

Altesa...

CARLES

Ah! vostè senyor ministre!

MINISTRE

Ja'm perdonarà vostra altesa que hagi vingut sense avisarlo previament.

CARLES

Suposo que's troba aquí de pas? (*dominantse ab prou feines*).

MINISTRE

Acabo de arribar de Karlsburg y li prego me perdoni de que hagi molestat a vostra al-

tesa a n'aquesta hora. He fet el viatge de nit y li porto una noticia... desgraciadament ben trista.

CARLES (*ab emoció*)

Que diu?

MINISTRE

El cas no es per fortuna desesperat, y l'estat de...

CARLES

L'estat de quí?

MINISTRE

Vostra altesa sab que desde ja fa temps, la salut de sa altesa sereníssima està en inquietut constant y que...

CARLES

Si. Y què més?

MINISTRE

Ahir al dematí sa altesa sereníssima va tenir un atach...

CARLES (*passantse la mà pel front*)

Si? Però segui, jo li prego. (*va cap a la porta y crida*) Lutz!

LUTZ (*entrant*)

Altesa...

CARLES

Ara no'm recorda lo que volía preguntarli... (*torbat*) Digui al Doctor Juttner que vingui desseguida... Però no... Si... avísil, avísil. (*pausa*).

MINISTRE

El cas es grave! S'han presentat síntomes de paràlisis y es lo més probable que el princep quedi impossibilitat per tot lo que li resta de vida!

CARLES (*divagant*)

La paràlisis... Si, si... ja ho entench.

MINISTRE

Donant l'estat de sa altesa serenísima, es

quasi segur que, en molt temps no podrà ocuparse dels assumptes d'Estat.

CARLES (*indiferent*)

Ah!

MINISTRE

La seva malaltía pot durar molts anys...

CARLES

Molts anys?

MINISTRE

Axís ho han dit els metges (*pausa*).

CARLES

Molt bé, però quin es l'obgecte de la seva vinguda?

MINISTRE

Vostra altesa està prou familiarisat ab els assumptes de govern, y comprench lo trist que ha de ser per vostra altesa encarregarse en tan doloroses circunstancies d'una missió tant difícil.

CARLES (*sobressaltat*)

Què diu? Jo?

MINISTRE

S'ha de constituir una regencia... y...

CARLES (*fora de si*)

Y volen que jo torni a Karlsburg?

MINISTRE

Vostra altesa ha de considerar...

CARLES

Si, voleu encadenarme novament a la vora del pobre malalt, a la Cort, hont he passat vint anys sense poder respirar ab llibertat ni un sol moment! (*fora de si anant cap a la porta y cridant*) Lutz. Digui al Doctor que vingui desseguida! Com es que no vé? (*pausa. Al ministre, tremolant d'emoció*) No, es inútil! No'n parlem més! Es inútil tot lo que'm digui Excelencia!

MINISTRE

Altesa...

CARLES

Es inútil! Sento vivament la desgracia del meu oncle; la sento ab tota l'ànima! Però jo no puch, no vuy tornarhi de cap de les maneres a la Cort. Jo no soch més que un estranger a la Cort de Karlsburg. No hi conech a ningú allà. Al meu oncle ni tant sols el conech, y a vostè, que'l conech jo a vostè per ventura, excelencia? Fora dels criats y dels lacais allà no hi conech absolutament a ningú! No més conech als criats que m'acompanyaven a passeig a totes hores, y els que'm feyen jugar quan era noy! No hi tinch cap amistat ni cap afecció a la Cort.

MINISTRE

Altesa! ..

CARLES

He viscut sempre sol, sense carinyo, sens conèixer res del mon, fins que finalment m'han enviat a Heídelberg; no perque aprengués a ferme home serio, sino perque continués vegetant en l'isolament. Però aquí m'han obert els ulls y he comensat a veure les coses tal com son, y a conèixer què es la vida!

MINISTRE

Altesa...

CARLES

Jo era una criatura, a quí no havien ensenyat a parlar ni a moures y que's deixava portar com un maniquí d'una banda al altre! Si no sabía ni riure! Però Heidelberg me'n ha ensenyat de riure! Excelencia!

MINISTRE

(*després d'una pausa*)

Jo no puch judicar si hauría sigut més convenient enviar a vostra altesa un any a un altre Universitat del sud d'Alemanya...

CARLES (*irònicament*)

Oh! Te rahó! Vosté no pot emetre cap judici, y està cobert de tota responsabilitat! Un any d'Universitat! però un any te dotze mesos, y jo només n'hi he passat quatre a Heidelberg. No tinch cap ganes de renunciar de bon grat, als vuit mesos que 'm falten encara. Ja me n'han robat prou de joventut! La que'm queda vuy defensarla, y ningú me la pendrà!

MINISTRE

Vostra altesa vol dir que està resolt a no tornar a Karlsburg?

CARLES

Veig que m'ha entés perfectament. *(pausa)*.

MINISTRE

Haig de recordar a vostra altesa la seva situació. Vostra altesa es l'únich representant, de la casa regnant y es l'obligat a recullir l'herencia del princep. Además en aquestes circunstancies doloroses ningú més que vostra altesa té el dret y el dever d'encarregarse de la regencia! Veyam com se n'escapa de aquest dilema?

CARLES

Y si refuso? Y si no vuy encarregarmen?

MINISTRE

En tal cas tindré el dever de pregar a vostra altesa que'm rellevi de l'obligació de exposarli les consecuencies de semblant resolució.

CARLES

Això vol dir que jo no puch tenir voluntat ni llibertat per res? No puch disposar ni de mi mateix? Soch com un presoner, no es això?

MINISTRE

Tots som presoners d'una cosa o altra, altesa! Es el destí de cada hu!

CARLES

No, això no es veritat! Cadascú, jo veig

que té davant seu una vida de treballs, d'obligacions, es veritat; però tothom deixa darrera seu un passat de joventut. Tota aquesta gent que'ns volta no han viscut isolats de criatures, ni d'estudiants, ni de joves! Se'ls ha educat per ser homes y com a homes han viscut y viuràn tota la vida! Es dir que jo soch diferent? Es que haig de viure sempre ofegat entre les quatre parets d'un castell, que'm semblaràn ara més tristes y més estretes que may?

MINISTRE

Altesa!

CARLES (*baixant la veu*)

Hem de trobar un medi de resòldreu!

MINISTRE

Permeti vostra altesa...

CARLES (*suplicant*)

Dèixinme un any... uns quants mesos de llibertat! Després tornaré a Karlsburg. Després trobaré potser una solució.

MINISTRE

No es possible, altesa! (*Carles Enrich s'asseu desolat a la butaca. El ministre parla fredament poch a poch*) Ni jo, ni ningú, podem obligar a vostra altesa a que torni inmediatament a la cort. Vostra altesa sabrà perfectament lo que ha de resoldre. Jo sé prou bé que vostra altesa té coneixement de les pesades obligacions que l'esperen. L'existencia dels prínceps pels que la veuhen de lluny sembla rodejada d'un esclat de benestar y de felicitat suprems que, quan se miren de aprop, no son més que un seguit de treballs, quasi ben sovint mesquins y miserables! Jo no puch cambiar l'estat de les coses. Si vostra altesa prefereix a la vida de la Cort, la vida felís que ara porta, jo no puch dirhi res. En el seu trono, els prínceps viuhen complertament isolats dels demés homes, fins d'aquells que pel seu naixement

viuhen aprop d'ells y son els inmediats servidors del trono! Y aquest isolament forsós y absolut es potser lo més dolorós de la seva missió, però també es un dels secrets de la seva forsa! (*pausa*) Altesa...

CARLES

(*bruscament, com despertant d'un somni*) Què? (*s'alsa aclaparat*) Si, si. Està bé. Tornaré a Karlsburg.

MINISTRE

El correu de Francfort surt d'aquí una hora. Esperaré a vostra altesa a l'estació? (*Carles Enrich fa un signe afirmatiu. El ministre surt. El príncep se deixa caure en el silló amagant la cara entre les mans*).

ESCENA VII

CARLES ENRICH *y* DOCTOR

DOCTOR (*ab bata*)

Què diu que te'n vas a Karlsburg?

CARLES

(*Molt commogut, plorant*) Doctor!

DOCTOR (*l'abrassa*)

Carles Enrich! Fill meu! (*pausa*). No tinguis por, tranquilísat. Potser tot això no es més que una falsa alarma. Potser d'aquí un parell de setmanes el princep estarà bó y podràs tornar... No es pas un home xacrós, y es la primera vegada que té un atach; total te seixanta cinch anys y sempre ha sigut un home fort. Axís convé que hi vagis y es natural que estiguis al seu costat mentres estigui malalt. Però no tinguis por. D'aquí dugues o tres setmanes tornaràs!

CARLES

Ay, Doctor!

DOCTOR (*donantli ànim*)

Tú desseguida t'amoines. Tens un geni que no curarás may. Tot ho veus sempre del color més negre! Energía home, energía! Se veu que no has hagut de lluitar may per la vida!

CARLES (*ab esperansa*)

Però vostè, Doctor, creu?...

DOCTOR

Si, home, si. D'aquí quinze díes tornarás a ser aquí! T'acompanyo, eh?

CARLES

No, Doctor, quedis. A vostè li convé quedarse y restablirse. Que al menys la nostra vinguda aquí sigui d'algún profit. Prou hem abusat de vostè aquestos mesos. Ara, quan jo sigui fora, vostè's cuidarà y se posarà bó!

DOCTOR

Posarme bó... posarme bó!... (*ab gest de tristesa*). Com vulguis.

CARLES

Si... si... Vostès's queda y ocuparà la meva habitació mentres jo sigui fora. Tots els companys vindrán a vèurel, li faràn companyía y el distreuràn... eh?

DOCTOR

Hum!

CARLES

Si vol li deixarè a n'en Lutz perque'l serveixi.

DOCTOR (*somrient*)

No, gracies. Moltes gracies. (*el Doctor s'aixeca, Carles Enrich va a ajudarlo*) No, no't molestis... Tens el temps just. Es tart... Despedimnos sense cap cerimonia. Sería ridícol. Al fí y al cap d'aquí tres setmanes hem de tornarnos a veure! Però de tots modos, com que ningú ho sab lo que pot succehir, y també podría

ser que no'ns vegèssim més, recòrdat de lo que sempre t'he dit. Sigues sempre jove, Carles Enrich! Procura no renegar may de la joventut y sigues com ets, encara que tothom vulgui cambiarte. Algún día potser el recort d'aquets mesos, passats a Heidelberg, te farà pensar que no has obrat bé, havente franquejat ab certa gent, y havent contret certes amistats. Potser n'hi haurán molts que't diràn que tens rahó de pensar axís, y de despreciar als que eren els teus amichs. Y't parlaràn de la dignitat d'un princep... y de que sé jo quantes coses més! No te'ls creguis pas, Carles Enrich! *(li estreny la mà y's dirigeix cap a la porta. Després de donar uns quants passos torna enrera y molt conmogut abrassa al princep, retirantse precipitadament y aixugantse els ulls).*

CARLES

(*Queda assegut mirant fixament davant seu Després aixeca els ulls mirant a son voltant com buscant a algú*). Doctor!...

ESCENA VIII

CARLES ENRICH *y* LUTZ

LUTZ

(*portant una maleta*)

Aquí té vostra Altesa la maleta per si vol ficarhi alguna cosa. (*surt*).

CARLES

Està bé.

ESCENA IX

CARLES ENRICH *y* CATERINA

CATERINA

(*Entra precipitadament excitada; vesteix de blanch*). Es veritat que te'n vas a Kalsburg? Per què?

CARLES (*somrient ab esfors*)

Si Caterina. No podem fer la excursió que havíem projectat. Quina llàstima, eh? Un día tant hermós! Tant que hauríem disfrutat!

CATERINA

Quina llàstima! (*tots dos procuren durant aquesta escena fer el cor fort. Parlen dolsament y ab aparent indiferencia, procurant comunicar al públich la impressió profonda que'ls domina*).

CARLES

Un altre día farem la excursió, eh Caterina? Perque la montanya no se l'emportaràn pas mentres jo siga fora, veritat?

CATERINA (*somriu*)

Déixam! Jo t'ajudaré. Qué hi has de posar a la maleta. Els llibres? (*comensa a ficarlos al maletí*).

CARLES

Y t'has posat el vestit blanch?

CATERINA

Y me l'he posat inútilment, eh? Si... però es inútil... Ja me'l treuré.

CARLES

Si. (*trist*).

CATERINA

El día que tornis escriume. Aniré a rèbret a l'estació, eh?

CARLES

Si... (*pausa. Després de sospirar diu resolt*). Després de tot, no sé que'm preocupa. S'equivoquen si's creuen que podran manarme com una criatura. No logràràn empresonarme per segona vegada. Ni'l mateix princep ha de lograrho! (*nerviós*). Dom, Caterina. Es tart. Quina hora dèu ser? (*mira el rellotge*). Hi ha rès més? Crech que no. Ja hi es tot. (*Caterina*

l'ha anat ajudant). Tanca la maleta, Caterina. Me sembla que no'm deixo rès, veritat? (*Caterina no pot contenir la emoció*). Ah, la gorra! (*se treu la gorra*). Ahont es el sombrero? *Caterina el va a buscar al armari somrient*). Que plé de pols! Quant de temps que no me l'havía posat!

CATERINA

Dóna. (*el raspalla*).

CARLES

La divisa... (*se treu la cinta y la plega lentament*). Fícala a la maleta, y la gorra també. (*Caterina obre de nou el malèti y guarda la gorra y la cinta. Carles Enrich se posa l'abrich y el sombrero*). Y ara... ens hem de separar, Caterina.

CATERINA (*conmoguda*)

Si...

CARLES

Adeu, Caterina! Pensa en mí, eh? (*l'abrassa*). Ho sents? (*Caterina fa un signe afirmatiu, sense poder dir una paraula*). Te'n recordaràs de mí, veritat? Eh? Adeu! (*l'acompanya fins a la porta y al ser allí, no podentse contenir més, esclata en un gran plor y ab un crit de dolor*).

CATERINA

Ja no't veuré may més!

CARLES

Caterina! (*l'abrasa*).

CATERINA

(*plorant ab desesperació*)

Carles Enrich! No tornaràs! Ja no tornaràs may més!

TELÓ

ACTE QUART

Sala de treball del príncep Carles Enrich al castell de Karlsburg. Habitació ombrívola, gran y sencilla. Taula de treball ab una làmpara elèctrica. Llibreria plena de llibres, etc., etc. Han passat dos anys. Es de nit.

ESCENA I

L'INTENDENT *y* METZING

METZING

El matrimoni del príncep està senyalat pel vintiset d'aquest mes. Ja no falten més que quinze dies.

INTENDENT

Justament... encara no fa un any que van acompanyar al cementiri al princep difunt. Desde aleshores el palau de Karlsburg, que era una mena d'hospital, s'ha convertit en una cripta funeraria, en la que sembla que hi siguem tots enterrats en vida. Ens pensàvem que ab el príncep jove entraria al castell una alenada fresca de joventut y que cambiaría el modo de ser de la Cort, y ha succehit tot el contrari. No vuy pas dir que s'haguessin de fer grans festes, però al menys que's vegés alguna cara alegre, y que'l príncep se fes càrrech de les aspiracions de la Cort y del país.

METZING

Tothom s'ho pensava, perque el príncep havia sigut sempre un home afable, alegre...

INTENDENT

No tant com semblava... Quan era petit ja era esquerp y reservat.

METZING

Però diuhen que a la Universitat era tot diferent y ens conten histories...

INTENDENT

Hi deu haver molt d'exageració. Quan el príncep surt a passeig el veurà sempre enfonzat en el cotxe; ab prou feines contesta als que'l saluden. El difunt príncep no tenía pas res d'amable, però lo qu'es aquest si que... Jo no soch pas dels que critiquen per criticar. Fa trenta anys que serveixo als prínceps; però si anem seguint aixís, jo no sé pas ahont anirem a parar!... Francament, no ho sé!

NETZING

Potser tot això cambiarà ara, ab el matrimoni de sa altesa.

INTENDENT

Deu ho fassi. Però jo no hi crech ab aquets miracles! Se tracta d'un matrimoni de conveniencia, preparat desde fa molt anys pel princep difunt. Hi hauràn festes, recepcions oficials, ovacions delirants, y al cap de tres dies el castell tornarà a submergirse en la son eterna... Tornarà a ser la cripta funeraria de sempre!...

METZING

Ah! Una cosa haig de dirli, excelencia. Aquest matí s'ha presentat al palau un tipu del tot especial, ab frach y barret de copa alta de forma molt antiquada. Ha dit que venía de Heidelberg.

INTENDENT

No ha dit pas què volía?

METZING

Ha dit que desitjava parlar a sa altesa y que's deya Kellermann.

INTENDENT

Ah! No ha dit res més?

METZING

Sembla que vol presentar al príncep una

requesta que; segons diu ell, sa altesa va promètreli que fóra despatxada favorablement.

INTENDENT

Be, vaja, si, lo de sempre... Un que demana diners. Si torna, dígali que presenti la requesta per escrit. (*Se'n van*).

ESCENA II

LUTZ. *entra sense fer soroll y ab aires d'atrafegat. Desseguida* SCHOLLERMANN.

LUTZ

(*obrint la porta al Intendent*)
Excelencia!

INTENDENT

Sa altesa es encara al parch ab aquesta fosca?

LUTZ

Si, excelencia.

INTENDENT

Tot sol?

LUTZ

Completament sol, excelencia.

INTENDENT

(*mirant significativament a Metzing*)
Sempre sol! (*surt ab Metzing. Entra Schollermann ab un feix de documents y papers*).

LUTZ

Dèixils allà, sobre la taula. (*Schollermann ho fa y's dirigeix cap a la porta*). Miri, Schollermann. (*ensenyantli una fotografía de damunt de la taula*). Què li sembla? Avuy s'ha rebut. Es l'últim retrat de la princesa.

SCHOLLERMANN

De la promesa del princep?

LUTZ

Si; es hermosa, veritat?

SCHOLLERMANN (*ab admiració*)

Es molt hermosa! Esplèndida!

LUTZ

Falten ja no més que quinze díes per la boda... Ah, a propòsit! Vaig a dirli una cosa que segurament ha de interessarli, y que ja pot esbombar per tot el castell, però ab certa discreció, sense cap esvalot, perque a mi no m'agrada el donarme importancia... Es la següent. Sa altesa s'ha dignat concedir al seu primer ajuda de cambra senyor Lutz, unà llicencia de tres setmanes, que's comensaràn a comtar després de les festes del casament. El senyor Lutz pensa aprofitarles per anar a fer una petita cura a Kissingnen. M'ha entès?

SCHOLLERMANN

Perfectament, senyor Lutz. (*sorprès*),

LUTZ

El senyor Lutz agraeix molt més aquest favor, perque no se sab que'l princep l'hagi concedit a cap més dels seus servidors. L'època de la marxa del senyor Lutz, no està pas encara determinada, però hi ha motius per creure que serà probablement a primers de Juny.

SCHOLLERMANN

Permètim, senyor Lutz, que'l feliciti.

LUTZ

Moltes gracies. Segurament el príncep haurà volgut recompensarme per les molesties y sacrificis passats a Heidelberg al seu costat.

SCHOLLERMANN

Naturalment.

LUTZ

En quant a la persona que'm va enmetzinar l'existencia en aquella Heidelberg del dimoni... En quant a n'aquell Doctor Juttner— que al cel siga, perque ja es mort y enterrat,—

m'agradaría que ara pogués veure la possició que ocupa a la Cort de Karlsburg l'home a qui ell gosava de tractar ab el més gran despreci... Avuy dia encara quan hi penso, me pujen totes les sanchs al cap. (*se sent un timbre*).

SCHOLLERMANN

Es el príncep.

LUTZ

Recordis de lo que li he dit, Schollermann, eh? per si li pregunten. Una llicencia de tres setmanes. Ah! Y no'm fa rés que ho porti algún diari, no. Podría dir, per exemple: «El senyor Lutz, per restablir la seva salut, anirà una temporada a Kissingnen.»

SCHOLLERMANN

Molt bé, senyor Lutz, molt bé! (*Schollermann surt. Lutz obre de bat a bat la porta, quedant inmòvil. Pausa llarga*).

ESCENA III

Dits y CARLES

CARLES

(*Carles Enrich entra lentament, se treu els guants y el sombrero sense dir paraula. Agafa alguns papers de damunt de la taula y els examina distretament. Ab sequetat*). Quí hi ha encara allà?

LUTZ

Sa excelencia el senyor Intendent.

CARLES

Encengui el llum. (*Lutz encén la làmpara elèctrica de damunt de la taula*) Quína hora es?

LUTZ

Dos quarts de dèu, altesa.

CARLES

Per què ha tancat les finestres? Quí ho ha manat?

LUTZ

Altesa! (*Carles Enrich no respón. Lutz obre les finestres*).

CARLES

(*s'asseu prop la taula y llegeix*)
Ahont es l'Intendent?

LUTZ

(*va cap a la porta y desseguida anuncia*)
Sa excelencia l'Intendent. (*surt*).

ESCENA IV

CARLES ENRICH *y l'*INTENDENT

INTENDENT

Altesa!

CARLES

Fassi'l favor de seure!

INTENDENT

El programa de les festes que s'han de celebrar ab motiu del casament de vostra Altesa, ha sigut definitivament ultimat, d'acord ab les conclusions de les dugues cambres. El dia 24 de Maig vostra altesa sortirà de Karlsburg... La cerimonia nupcial tindrà lloch el 27, y el primer de Juny farà la seva entrada a Karlsburg acompanyat de la princesa. (*Carles Enrich fa un signe de conformitat*). El dia 2 de Juny hi haurà retreta ab antorxes y banquet a la Cort... El dia 3 de Juny gran ball de gala al castell y l'endemà recepció de les Diputacions de totes les provincies admeses a presentar els seus respectes y felicitacions a ses Alteses. Finalment, el dia 5 de Juny...

CARLES

Està molt bé... Dònguim el programa... Ja acabaré d'examinarlo. (*l'intendent li dona*). No hi ha rès més?

INTENDENT

Rès més.

CARLES

Moltes gracies. (*l'Intendent va a sortir*). Escolti una paraula!

INTENDENT

Altesa!

CARLES

Fa més d'un any que vaig donar ordre de que s'erigís, a costa meva, un monument a Heidelberg, en el sepulcre del Doctor Juttner. S'hàn complert les meves ordres?

INTENDENT

Segurament; aniré desseguida a enterarmen y donaré a vostra altesa la resposta.

CARLES

Si, fassi'l favor.

INTENDENT

Tots guardem un excelent recort del Doctor Juttner. Me sembla que encara el veig ab son aire satisfet y amable. Va tenir, durant molts anys, l'honor de dirigir els estudis de vostra altesa.

CARLES

Si. (*bruscament*).

INTENDENT

Era una persona distingidíssima que coneixía perfectament la seva missió de preceptor.

CARLES (*fredament*)

Vostè ho creu aixís?

INTENDENT

No es aquest el parer de vostra altesa?

CARLES

Va ser una idea ben original la de triar semblant personatge per preceptor.

INTENDENT (*perplexe*)

Altesa!

CARLES

Que proba la indiferencia ab que a la Cort cuidaven de lo que podía interesarme...

INTENDENT

Haig de ferli present que en aquella època jo no era...

CARLES

No, si no li faig cap càrrech a vostè.

INTENDENT

Es tan fàcil equivocarse al judicar als homes... Però jo'm pensava... Veritablement el Doctor Juttner, ab tot y l'agradable impressió que a primera vista produía, no era l'home indicat.. Li faltaven... certes condicions d'home de mon... certa educació social...

CARLES

(*ab decisió y amarga ironía*)

El Doctor Juttner, excelencia, era un home que aquí dins hi tenía un cor... (*senyalant el pit*).

INTENDENT (*perplexe*)

Certament .. però...

CARLES

Deixemlo descansar en pau, senyor Intendent. (*despedeix a l'Intendent ab un signe. L'Intendent se dirigeix cap a la porta, però torna encara y diu*):

INTENDENT

Perdoni vostra Altesa...

CARLES

Què hi ha?

INTENDENT

Al anomenar Heidelberg, m'he recordat de que ha vingut a demanar una audiencia un seyor que ha dit que arribava de Heidelberg.

CARLES (*ab fredor*)

Ha dit què volía?

INTENDENT

Vol presentar una instancia a vostra altesa que, segons ell, ja fa temps li va prometre acullir favorablement.

CARLES

Còm se diu?

INTENDENT

Kellermann.

CARLES (*procurant recordar*)

Kellermann! Kellermann!...

INTENDENT

Sí, altesa, Kellermann!

CARLES

Y es d'Heidelberg?

INTENDENT

De Heidelberg.

CARLES

(*Dissimulant la emoció, fulleja els documents de damunt de la taula*). Fassi'l favor d'emportarsen aquests papers.

INTENDENT

Ja'n tinch copia, altesa.

CARLES (*alsantse*)

Gracies! Fassi'l favor de dir que's presenti aquest senyor Kellermann.

INTENDENT

Aquesta nit? Ara desseguida?

CARLES

Sí.

INTENDENT

Perfectament. (*surt*).

CARLES

(*després de una llarga pausa y gran emoció*) Kellermann! Sí... algú de Heidelberg. Algú d'allà baix... El bon Kellermann!,..

ESCENA V

CARLES ENRICH *y* KELLERMANN

(*Després d'un moment de silenci, un lacay obre la porta y Kellermann entra.*

El princep está colocat al extrem de la sala, en el lloch oposat a la porta per ahont ha entrat Kellermann. Aquest mira tímidament a son voltant. Porta el sombrero de copa a la mà. Carles Enrich se dirigueix cap a n'ell y li posa afectuosament la mà a l'espatlla.)

CARLES

Kellermann!

KELLERMANN

Altesa!

CARLES

(*Fentlo acostar a la llum suament*) Dèixam mirarte, Kellermann! (*somrient y ab emoció)* L'amich Kellermann! L'excelent Kellermann! que arriba de Heidelberg vestit de frach y ab barret de copa. Ell no s'ha oblidat de la promesa que jo vaig ferli y vé disposat a ser reboster de Palau, veritat?

KELLERMANN

Altesa (*desconcertat agafa les mans del Princep. Carles Enrich somriu.*)

CARLES

Ell ha pensat ab mí, ell tot sol... Millor, Kellermann! Aixís... te quedes aquí... ja ets el meu reboster! si, home, sí. Quan has arribat? Avuy?... Deus tenir gana y sobre tot set, eh? (*toca un timbre*) Apa, seu, home, seu!... (*apareix a la porta un lacay.*) Porti vi y alguna cosa

de menjar per aquest senyor. (*el lacay fa un gest de sorpresa.*) Sí, sí, aquí! què tantes cerimonies! Desseguida!

LACAY

Perfectament, Altesa.

CARLES

Veyam, Kellermann, míram! Ja'm coneixes?

KELLERMANN

Ja ho crech, altesa.

CARLES

De veres? Quàntes coses han passat en dos anys que no'ns havíem vist... Quàntes coses han cambiat?

KELLERMANN

(*després d'una pausa*)

Que hi podrè fer venir la meva dòna a viure aquí també?

CARLES (*somrient*)

Naturalment. Lo que hi ha es que aquí ella no'm podrà repassar la roba blanca com a Heidelberg. (*Kellermann riu.*) Y ara escóltam Kellermann; perque això per mí es lo més important: Quí hi ha per allà baix encara? Qué encara hi es a Heidelberg el Comte d'Assterberg?

KELLERMANN

El Comte? No senyor, ja no hi es.

CARLES

Y en Bilz, que fa en Bilz?

KELLERMANN

Aquest sí, altesa.

CARLES

Y l'Eugelberg?

KELLERMANN

També.

CARLES

Y els altres, els altres antichs companys?

KELLERMANN

La major part ja no hi son. Fora d'aquestos dos tots els altres s' han dispersat.

CARLES

No hi ha més que aquests dos? (*entra el lacay portant una safata ab menjar y una ampolla. Pausa. Carles Enrich se passeja.*) Y quí les té ara les meves habitacions? Encara hi van els estudiants al castell a pendre l'aperitiu? Y els desafíos? Encara se baten com abans els estudiants?

KELLERMANN

Si Altesa, igual. Tot igual.

CARLES

(*de prompte y ab emoció*)

Y qué ha fet la Caterina?

KELLERMANN (*sense compendre*)

La Caterina?

CARLES

Si, aquella noya de can Ruder...

KELLERMANN

Ah! Si... si... te rahó... la Caterina! Si... si... Encara es allà!

CARLES

Sempre a can Ruder?

KELLERMANN

Si, senyor; sempre!

CARLES

Y com està? Està bé?

KELLERMANN

Molt bé. Igual que abans.

CARLES (*ab insistencia*)

Axís ella es allà com sempre?... Igual que

abans, eh? Y quan un arriba a can Ruder, es clar, la pot veure sempre, eh?

KELLERMANN

(*sorprés de la agitació del príncep*)

Sempre, Altesa! Encara no arriba un a can Ruder, que ja's troba ab ella desseguida!

CARLES

(*Mirant fixament sens fixarse en Kellermann.*)

Què aviat obliden les ànimes dèbils... (*Irònicament y ab amargor. A part.*) Oh! joventut!... Tot está igual, diu aquest pobre home!... Tot està igual a Heidelberg y allí's viu y ningú segurament se'n recorda del príncep Carles Enrich (*pausa*)

KELLERMANN (*després de beure*)

Oh! Ha cambiat bastant la Vella Heidelberg. Tothom diu que no es pas la mateixa ara, que quan hi havia vostra altesa.

CARLES

Això diuhen? Hi ha, donchs, algú que encara se recorda de mí... encara que no sigui més que una mica?

KELLERMANN

Oh sí!

CARLES

Y no han preguntat may si hi tornaría?

KELLERMANN

Sí, senyor; moltes vegades.

CARLES

Y la noya?... Aquella... de can Ruder... també n'ha preguntat?

KELLERMANN

Si, pobre xicota; ha plorat molt desde allavores. (*Pausa. Carles se passeja ab gran agitació... Després d'un llarch silenci toca el timbre; apareix un lacay.*)

LACAY

Altesa?

CARLES

El senyor s'hostatjarà aquesta nit al palau. Que li preparin una habitació y que no li falti rès.

LACAY

Molt bé diu, altesa.

CARLES

(*acompanya a Kellermann a la porta*)

Ves a descansar, Kellermann. Demà tornarem a parlar de Heidelberg y'm donaràs altres detalls (*surt Kellermann acompanyat del lacay. Carles Enrich queda meditant Pausa*). Y d'aquí pochs díes el casament. D'aquí pochs díes haig de comensar la vida trista del príncep regnant. (*somriu amargament*). L'existencia monòtona y trista de l'home serio... ordenat... metòdich... y haig de casarme!... Aquí, cada día sentat davant meu, algú'm recordarà, en tots els moments de la meva vida, que haig de consolarme y resignarme... Deu meu, quín silenci de mort en aquest castell!... Tot dorm... El palau, la ciutat, la gent, tot!... Son les dèu!... En aquest moment a Heidelberg, al jardí de cân Ruder, tot deu ser alegría!... Els estudiants estàn assentats a la claror de les llanternes y tot rient diuen: encara no son les dèu! Y vetaquí que tot de sopte la gran blancor de la Caterina deu atravessar el jardí somrient... pot ser trista... pot ser... (*agafant una copa de damunt de la taula*). Beu, Caterina, beu! A la teva salut! Carles Enrich! A la teva salut! Qui ha cridat visca Carles Enrich? Es la veu del Doctor! A la vostra salut, Doctor! Que n'es de hermosa la vida, allà baix, a Heidelberg! (*deixa caure el cap entre les mans damunt la taula*),

ESCENA VI

Dit y LUTZ

LUTZ (*entrant*)

Vostra altesa ha cridat? (*Carles no respón*) Creya que...

CARLES

(*com despertant d'un insomni*)

Qui hí ha? Quí es?

LUTZ

Creya que vostra altesa demanava.

CARLES (*bruscament*)

Lutz, avuy no se'n pot anar al llit. Vagi desseguida a preparar el meu equipatge.

LUTZ (*Com espantat*)

Vostra altesa...

CARLES

Sí, marxo desseguida. Vostè m'acompanyarà. Vostè y en Glanz. Aquesta nit mateixa marxarem cap a Heidelberg. (*obre un calaix de la taula y treu la gorra d'estudiant*). Tingui, posi la gorra a la maleta. (*treu la banda*). Y la banda! (*la guarda entre ses mans*).

LUTZ

A Heidelberg?

CARLES

Sí, a Heidelberg! Allà hi estarem un dia o dos... Diumenge tornarem a ser aquí... No podem perdre ni un minut... Donguis pressa. (*Lutz surt desesperat*). Y tu, presó de la Cort... encara no'm tens... encara no soch teu! No! Encara'm queden alguns díes de vida veritable!

TELÓ

ACTE QUINT

La mateixa decoració del acte segón. Taules y cadires al voltant. Una taula preparada en un lloch d'honor pel príncep. Es cap al tart.

ESCENA I

RUDER, SRA. RUDER *y* AGNA

(*En el foro se veuhen els músichs afinant els instruments.*)

RUDER (*molt atrafegat*)

Els músichs han de colocarse a un costat quan arribi sa altesa... Y encara falten les garlandes!... Rès está a punt! Tot está per fer! Y la noya?

SRA. RUDER

No hi es. Ha sortit.

RUDER

Ahont ha anat?

SRA. RUDER

Ha anat a comprar no se què, que feya falta. Si sapigués que'l príncep ha arribat!

AGNA

Ja cuidará de tornar, ja.

RUDER (*a Agna*)

Mira ves y digues a n'en Joseph que s'afanyi a anar a Heidelberg y que vingui ab ella desseguida.

AGNA

Té rahò (*cridant.*) Joseph! (*se'n va.*)

ESCENA II

RUDER, LUTZ *y un* MÚSICH

LUTZ

(*Entra per l'esquerra ab el seu característich aire de fatuitat. Vesteix de levita y barret de copa. Desprès d'examinar l'escena.*) La taula està bé y el lloch de sa altesa ben escullit. (*Retira un xich la cadira destinada al príncep.*) Aixís.., Escolti, Ruder, y tingui ben present lo que vaig a dirli... Mentres el príncep sigui aquí, ha de prohibir a tothom que vingui a importunarlo. No ha de permetre la entrada al jardí, ni als parroquians.

RUDER

Està molt bé. Se farà com vostè mana (*obsequiós.*)

LUTZ

Cridi als músichs.

RUDER

(*Se dirigeix cap al grupo dels músichs.*) Tot el dia estàn de xarrameca, vostès, també!

MÚSICH

No'ns deu pas estar pribat el conversar quan no toquem?

LUTZ (*gran altanería*)

Fassi'l favor! (*al músich.*) D'aquí poca estona tindràn l'honor d'executar algunes composicions davant de sa altesa... Els previnch que deuhen evitar en absolut executar cap cansó o cap aire que resulti inconvenient o massa popular...

MÚSICH

Perdi cuidado, senyor camarlench.

LUTZ

Ja conech lo que en aquestos casinos s'acostuma a tocar y no vuy que en una solemnitat com la d'avuy rès pugui desentonar. Els ho

adverteixo, per evitàrloshi consequencies desagradables.

MÚSICH

Vagi descansat, senyor camarlench!

LUTZ

Llestos. (*A Ruder.*) Me sembla que no falta rès més. Ah! Vegi que estigui preparat un cotxe, perque si el princep se troba cansat, pugui pèndrel. No's descuidarà de rès de lo que li he dit, veritat?

RUDER

No, senyor. Estigui tranquil (*surt.*)

AGNA

(*Entra portant una ampolla y vasos en una safata.*) Senyor Lutz, vaig a oferirli una copa d'aquest vi... Es el millor que tenim. Llàstima que no'ns ne queden més que dugues ampolles.

LUTZ (*prenentne un vas*)

Moltes gracies... es excelent... té rahò... (*Ne beu un altre vas*) Es exquisit... Veritablement se reb una agradable impressió al tornar a un lloch ahont s'hi ha passat una llarga temporada.

AGNA

Oh! Està molt cambiada ara aquesta casa, senyor Lutz. No es pas com era abans. Sab totes aquelles colles d'estudiants que solíen venir? Donchs ara quasi may ne venen.

LUTZ

Y com es això? Per què?

AGNA

Què vol que li digui! No ho sé pas! Qüestió de modes. Van comensar a dir que la cervesa no era tant bona com abans... Però això es fals. Ara van a una altre cervesería.

LUTZ

(*segueix bebent de tant en tant paladejant el vi*)

Tot cambia, senyora Agna. Els homes y les coses. Aquí està precisament la equivocació del príncep al haver volgut tornar aquí.

AGNA (*ab estranyesa*)

Què diu ara senyor Lutz!

LUTZ (*ab aire de misteri*)

Psit! (*després d'una pausa*) No havia vist may al príncep tant trist com aquest dematí!

AGNA

Y donchs? Y per què ho devía estar de trist?

LUTZ

Ja veurà, els estudiants son gent que no té mon, ni experiencia, ni tacte, ni rès!... Lo que han fet aquest dematí no te nom! Quan un personatge té'l capritxo de viatjar d'incògnit, com ha fet ara el príncep, es per evitarse les molesties de l'etiqueta, y perque la gent se li presenti alegre. Els estudiants lo que havien de fer era haver organisat alguna festa que recordés a sa altesa la seva estada a Heidelberg; que li fes oblidar la serietat de la vida de la Cort.

AGNA

Te rahò, senyor Lutz.

LUTZ

Donchs els senyors estudiants se'ls hi ha ocorregut tot lo contrari. El príncep els ha rebut aquest matí al hotel, y tots els estudiants s'hi han presentat vestits de frach, com si se tractés d'una recepció oficial al palau. Sa altesa anava vestit sencillament, sense cap condecoració, sense cap insignia. Al veure als seus antichs companys d'universitat, somrient alegrement, els hi ha allargat la mà... y els senyors estudiants en lloch d'extrényela ab efusió, han fet tots junts una gran reverencia,

y com si no fos prou, un d'ells, el més orador sens dupte, ha pronunciat un discurs.

AGNA (*no comprenent*)

Ah! si?

LUTZ (*després d'una pausa*)

El príncep, després de la entrevista, s'ha posat trist... com may l'havía vist!... Estava groch com una cera! Aclaparat! Poca estona després ha llogat una barca y se'n ha anat a passejar pel Necker sense voler que ningú l'acompanyés.

AGNA

Ha passejat tot sol? Quína tristesa!

LUTZ

Ha dit que desembarcaría aquí. Sa altesa vol passar una estona ab els estudiants y després ens en anirem, donant per acabada aquesta estrafalaria escursió! Ja tením aquí els estudiants.

ESCENA III

LUTZ, BILZ, BANZING, REINICKE *y demés estudiants. Tots van vestits de frach.*

BILZ (*a Lutz*)

Ha tornat ja, sa altesa?

LUTZ

No; encara no ha tornat.

BILZ

Que passarà la nit a Heidelberg, sa altesa?

LUTZ

No senyor. El príncep ha decidit tornarsen a la set. Y li prego que no insisteixi a prop de sa altesa perque's quedi. Ell mateix m'ha encarregat que'ls fes sabedors d'aquest desitg.

BILZ

Perfectament.

LUTZ

Al arribar ahir al vespre sa altesa, va dirme que hauría vist ab gust que s'organisés alguna festa d'estudiants ab música y cansons com les que abans se celebraven aquí, però havent de deixar aviat Heidelberg convé que s'executi el programa lo més depressa possible!

BILZ

Es natural.

LUTZ

(girantli l'espatlla y dirigintse a l'Agna)

Tornant a lo que dèyem es una gran veritat! Tot cambia, menys el voler que tinguin tacte y educació aquells que no l'han conseguda may! (*se dirigeix de nou a la taula ahont hi té l'ampolla del vi. Els estudiants el miren ab desdeny*).

EUGELBERG

Me sembla que soch el més indicat per dirigir al príncep un altre parlament.

BILZ

El millor discurs es el que no s'arriba a pronunciar, Eugelberg!

EUGELBERG

Per què ho dius això?

BILZ

Primer de tot, perque tractantse de tu, es la veritat, y ademés... perque no sé... però quan comparo al príncep d'abans ab el príncep d'ara...

LUTZ (*aixecantse ràpidament*)

El príncep.

TOTS

El príncep? *(parant l'orella)*.

LUTZ

Ruder, corri cap al moll! Vegi que la barca atraqui suaument. (*Ruder se'n va. Dirigintse*

als estudiants). Volen fer el favor de colocarse a n'aquesta banda, senyors?

EUGELBERG

Algú de nosaltres, ha de dirigir la paraula al príncep. (*llarch silenci, plè d'espectació. Lutz se treu el sombrero y els estudiants també les gorres*).

ESCENA IV

Els mateixos, CARLES ENRICH *y el lacay* GLANZ

(*Carles Enrich entra lentament, atravessant l'escena, sense pronunciar paraula, y saludant als dos costats, fredament*),

LUTZ

El carruatge està preparat, altesa. D'aquí a una hora surt el tren. (*Carles Enrich fa un signe d'aprobació ab el cap. Lutz se dirigeix cap al foro*).

EUGELBERG

Vostra altesa ens ha dispensat un gran honor, al venir a passar un moment en aquest lloch, hont tantes vegades ens havíem honrat ab la seva companyía. Li dono en nom de tots els meus companys, la més respetuosa y coral benvinguda.

CARLES

Ja fa una pila d'anys que es a la Universitat vosté, Eugelberg, veritat? (*ab tò glassat.*)

EUGELBERG (*fent embuts*)

Sí, ja fa uns dèu semestres.

CARLES

Se proposa ser advocat, o ingressar en la carrera administrativa?

EUGELBERG

Lo primer, altesa.

CARLES (*a Bilz*)

Y vostè? Pensa passar encara molt temps a Heidelberg?

BILZ

Encara hi passaré algún temps, altesa, abans d'acabar els estudis. (*El príncep se fixa en un altre estudiant. Bilz, presentantlo:*) El senyor Banzing.

CARLES

D'ahont es?

BANZING

De Brunswich, altesa.

CARLES

També es estudiant de dret?

BANZING

Si, altesa. (*Carles Enrich se fixa en un altre.*)

BILZ (*presentantlo*)

De Reinicke!

CARLES

Fa molt temps que es aqui?

REINICKE

Tres cursos, altesa.

CARLES

Y li agrada la vida d'estudiant? (*sempre ab tò glassat.*)

REINICKE

Sí, altesa.

CARLES

He estat aquest dematí al cementiri, a visitar la tomba del pobre doctor Jüttner. Saben que m'ha impresionat tristament el veure lo abandonada que está?

BILZ

Ha sigut que... altesa... es que...

CARLES

No, si no'ls faig cap carrech. Però els hi agrahiría que de quan en quan se'n recordessin del pobre Doctor... Era un gran y fidel amich meu, y per vostès no crech que fos tampoch un indiferent.

EUGELBERG

Els desitjos de vostra altesa son una ordre per tots nosaltres.

BILZ

Demà mateix anirem a visitarla!

CARLES

(*ab emoció y allargantli la mà*)

Moltes gracies. Pobre Jüttner! Pobre amich dels estudiants! (*fa una senyal a Glanz que li dona la gorra d'estudiant y li recull el sombrero. Carles Enrich, després d'un moment de abstracció, aixeca'l cap y somriu.*) Sentemnos senyors, y aprofitem els pochs moments que podem passar junts en aquest jardí. No hi ha uns músichs a la casa?

RUDER (*que porta un vas de cervesa*)

Si, altesa. Esperava les ordres de vostra altesa.

CARLES

Ola, Ruder. Com và?

RUDER

A les ordres de vostra altesa.

CARLES

Dònem aquest vas, Ruder (*s'asseu y agafa el vas.*)

BILZ

Vostra altesa té interés en escoltar alguna cansó determinada?

CARLES

Si, qualsevol. Que toquin les que vulguin. (*Els músichs afinen els instruments a una senyal de Ruder*)

BILZ

Silentium!... (*aixeca el vas de cervesa*) Bevem a la salut de qui, al formar part del grupo dels de Saxonia, li concedí ab la seva presencia, la més preuada gloria. La estada de vostra

altesa en aquests moments entre nosaltres, es la millor proba de que no ha olvidat aquells temps felissos, dels que tots guardem inesborrable recort!... Ad exercitium Salamandris! (*xocant els bocks per brindar nou cops*).

CARLES

Moltes gracies. A la salut de tots, (*brinda ab tots els estudiants. L'orquesta toca ia primera estrofa de la cansó; «Felisos temps de Joventut», que escolta el príncep embadalit, sense que ningú digui una paraula; al acabar l'orquesta el príncep com despertant d'un somni aixeca el cap*) Còm es que no canten?

BILZ

Ab molt gust, altesa... Silentium! Anem a comensar!

ESTUDIANTS

(*Al rependre la cansó la orquesta, tots canten a mitja veu produint el cant una impressió de tristesa*).

«Felisos jorns dels temps passat
jorns d'alegría, y jorns de fè.
Oh jorns daurats de llibertat
que ja maimés vos reveuré.
En va vos cerca el meu afany
y tant sols troba desengany».

(*Al acabar el cant, Carles Enrich resta silenciós*).

BILZ

Cantus ex est!...

CARLES

(*mirant fixament el que té davant sens compendre lo que li pregunten*) Còm? Què deya?

BILZ

Deya si desitjava vostra altesa que repetíssim la cansó!

CARLES

No, moltes gracies; no's molestin. Ademés

se deu acostar el moment d'anarmen (*Pausa llarga. S'aixeca, se despedeix fredament dels estudiants, distingint solament a Bilz ab una major cordialitat. Surten tots els estudiants. Carles Enrich queda sol en escena*).

ESCENA V

CARLES ENRICH *y* CATERINA

CATERINA (*entrant*)

No es veritat. M'han enganyat! (*cerca ab gran agitació y de sopte veu al príncep llensant un crit d'alegría*). Carles Enrich!...

CARLES

Caterina!

CATERINA

Carles Enrich! Carles Enrich!

CARLES (*corrent cap a n'ella*)

La meva Caterina. La meva estimada Caterina! (*Caterina se llensa als seus brassos*) Dèixem que't miri bé. (*pausa llarga*).

CATERINA

Per fi has tornat.

CARLES

Sí, Caterina. He tornat y te tinch en els meus brassos. Quànta felicitat!

CATERINA

Sí, sí, ets tu. Ets el meu Carles Enrich, el mateix. (*li passa la mà pels cabells acariciantlo*) No has cambiat gens. Sí, una mica (*abrassantlo ab passió*) Me sembla mentida que siguis tu. Me sembla que somnío... (*pausa*) Y digues! Es veritat que t'entornes desseguida?

CARLES

Sí... es veritat!

CATERINA

Ja ho sabía que tornaríes! El cor m'ho deya

que hauriem de veurens un altra vegada... T'he esperat cada dia... Pensava sempre, demà... potser demà tornaià! Sembles més trist... No ets felís? Has sofert molt, veritat?

CARLES

Sí, Caterina.

CATERINA (*acariciantlo*)

Pobre Carles Enrich. Ara vuy que estiguis content, vuy que riguis... Que riguis com abans...

CARLES (*somrient ab tristesa*)

Que sol he estat aquets dos anys... Tu no pots imaginarho...

CATERINA

No vuy que ho estiguis més... Ara hem de riure... jo ho vuy.

CARLES (*somrient*)

Riure?

CATERINA

Sí, sí... aixís. Has d'estar alegre, com quan eres aquí.

CARLES

Te he anyorat sempre, la meva Caterina. He pensat sempre en tu, y no podent resistir més la soletat de la Cort, la tristesa del palau, vaig fugir de nit per venir aquí, per veuret, potser, per última vegada.

CATERINA

(*estrenyentlo entre els seus brassos*) De veres?

CARLES

La bella ciutat de Heidelberg no ha cambiat gens... Tot està igual. Solament han cambiat els homes... Els antichs companys me semblen gent desconeguda... Tu no, Caterina... Tu ets la mateixa. Tu ets la meva Caterina d'abans. (*abrassantla*).

CATERINA

Oh! Carles Enrich! (*fent seure al príncep*

aprop d'ella, en un banch) Vina! Seu aquí! t'enrecordes del día que vas anarten?... Que felissos erem... Voliem anar a Odenwal, a la montanya... y després a París... (*somriu*).

CARLES

Allà dalt, prop de la finestra, quàntes vegades ens hi havíem estat tots dos sols l'un a la vora del altre, com ara, enllassades les mans, y veyent com comensava a clarejar. Els dies hermosos de la primavera apuntaven riallers... Tothom dormía... T'enrecordes.

CATERINA (*extasiada*)

Tothom menys nosaltres, que erem felissos!

CARLES (*besantla apassionadament*)

Caterina!

CATERINA

Si, erem felissos. Gaudíem de moments de felicitat, moments que van passar, per no tornar maymés. Quina tristesa desde allavores! Tot ha cambiat desde aquell dia! Fins jo! M'he fet vella, Carles Enrich! Jo no rich com abans! Ja no la sentiré maymés aquella alegría!

CARLES

Pobre Caterina meva!

CATERINA

He cambiat jo y ha cambiat aquesta casa, Ja no es com allavores. Els estudiants ens han abandonat. Hi fa una soletat en aquest jardí. A la tardor me'n aniré! No hi puch viure més aquí.

CARLES

Y ahont aniràs?

CATERINA

A Viena. . M'ha escrit en Francesch que hi vagi per casarnos... Ja fa temps que devía haverme decidit... però no sé que'm retenía

aquí... potser l' esperansa que tenía de que tornaría a vèuret... (*pausa.*)

CARLES

Jo també m'haig de casar, Caterina! Ja ho sabíes?

CATERINA

Si, vaig llegirho en un diari. Y vaig comprar el teu retrat y el de la teva promesa... Es molt hermosa! (*esperant ansiosament la resposta. Carles Enrich fa un moviment de indiferencia. Pausa.*) Sigues ben bó ab ella. Fesla ben felisa.

CARLES

(*Agafantla pels brasos nerviosament y ab violencia.*) Caterina!

CATERINA

(*ab melancolía y acariciantlo*)

No estiguis trist!... Has de ser ditxós. Jo vuy que ho siguis... Me moriría de pena si pensés que no havíes de recobrar l'alegría perduda! (*pausa.*) Despedimnos aviat, Carles Enrich! Jo t'ho prego... perque no sé pas si podré soportar...

CARLES (*ab pena però resolt*)

Sí, tens rahò!

CATERINA

Ha passat lo que havía de passar y nosaltres ja ho sabíem. Son tant curts els anys... de la joventut...

CARLES (*com somniant*)

Sí.

CATERINA

No hi pensem més ab el temps passat! Aviat ens semblarà ben lluny de nosaltres. Tornaràs a casa teva y te casaràs y... seràs ditxòs; sí, seràs ditxós perque tens de serho, y ho mereixes... Jo no sé explicarme, però tu

has de viure d'una altra manera. Has de ser seriós y has de dirigir als demés, veritat?

CARLES (*somniant*)

Pobre Caterina!

ESCENA VI

Els mateixos y GLANZ

GLANZ (*entrant discretament*)

Altesa!

CARLES (*mirantlo*)

Què hi ha? Ah, sí! Desseguida! (*surt Glanz*)

CATERINA

No te'n vagis encara! (*Carles l'abrassa tendrement*) No, no te'n vagis encara! (*apoyantse en ell*)

CARLES

Ja no tornaré maymés ara, Caterina!

CATERINA

Carles Enrich!

CARLES

L'últim viatge a Heidelberg, haurà sigut l'últim moment de felicitat de la meva vida. Tot cambiarà y tot se transformarà, al voltant nostre, però rès podrà esborrar aquest recort!... (*Caterina l'acaricia*) Jo may podré oblidarte... y sempre s'enrecordarà, sempre, en Carles Enrich de la seva Caterina. Aquest desitg inmens que jo tenía de tornar a Heidelberg era només que per poder tornar a vèuret... Y t'he vist... Y t'he tornat a veure... Y entre mitg de tanta gent que m'ha semblat desconeguda, tu, tu sola ets la mateixa! (*la besa. Se dirigeix al fons. Caterina'l segueix ab la mirada, ab expressió de fonda pena*) Adeu, Caterina. (*torna a abrassarla*) Jo només t'he estimat a tu en aquest mon, Caterina. Només que a tu sola... y jamay podré estimar a ningú més... (*plors. Surt. Caterina fa dos passos cap a n'ell, y amagant la cara entre les mans, arrenca a plorar desesperadament*).

TELÓ

BIBLIOTECA "DE TOTS COLORS"

	Pessetes	
La llàntia del odi, tragedia en quatre actes, per Gabriele d'Annunzio. Traducció de Salvador Vilaregut . . .	2	
La fortuna boja, comedia en quatre actes, per Joseph Morató.	2	
Papà ministre, drama en tres actes, per Gerolamo Rovetta. Traducció de Narcis Oller.	2	
¡Por! comedia en un acte, per Felix Duquesnel. Adaptació de Narcis Sicars y Salvadó (agotada)		50
Els mestres contistes. Volum primer. (Ivan Tourgenieff, Hégésippe Moreau, Eça de Queiroz)	1	
La campana submergida, rondalla escénica en cinch actes, per Gerhart Hauptmann. Traducció de Salvador Vilaregut	2	
Les ales de cera, comedia en dos actes, per Manel Folch y Torres. . . .	1	50
Cor delator, monòlech, per Edgar Poe. Narració extraordinaria adaptada a la escena per A. Albert Torrellas. .		25
L'assumpció de Hannele Mattern, drama d'ensomni en dos actes, per Gerhart Hauptmann.	1	50
Els pobres menestrals, obra en tres actes, per Adrià Gual	2	
Els mestres contistes, Volum segón. (Conan Doyle, Catulle Mendés) . .	1	
Els picarols, rondalla de l'Alsacia en tres actes, per Erckmann-Chatrian. Traducció de Salvador Vilaregut. .	2	
Joventut de Príncep, comedia en cinch actes, per Wilehlm Meyer Forster. Traducció de Carles Costa y Joseph María Jordá.	2	

ERRADES MÉS IMPORTANTS

Página	Ratlla	diu	y deu dir
24	28	instant	instint
36	29	Perico	Perkeo
38	29	Lutz	Ruder
50	35	hubit	habebit
50	36	habit	habebit
18	12	refrech	refresch
83	13	està	ens tenía
91	22	inùtil	igual
106	18	ha fet	s'ha fet
107	31	n'ha	ho ha
113	2	voltant. Una	voltant d'una

Les altres errades que puguin haverhi en aquesta edició, seràn facilment esmenades pel bon criteri dels llegidors.

Preu: 2 ptes.